

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

قال الله تعالى:
(إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا)

Allah Teala şöyle buyurmuştur:

“Ey Ehl-i Beyt, Kuşkusuz Allah, yalnızca sizden her türlü pislği gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.”

Ehl-i Sünnet ve Şia kaynaklarında yer alan onlarca hadis bu ayetin *Âl-i Ebâ* yani Muhammed, Ali, Fatime, Hasan ve Hüseyin hakkında indiğini ve “*Ehl-i Beyt*” deyiminin onlara özgü olduğunu bildirmektedir. Örneğin şu kaynaklara bakabilirsiniz:

Müsned-i Ahmed (Ölm. Hicri 241), c. 1, s. 321, c. 4 s. 107, c. 6. s. 292, 304; Sahih-i Müslim, (Ölm. H. 261) c. 7, s. 130; Sünen-i Tirmizi (Ölm. H. 279) c. 5, s. 361; Ez-Zurriye et-Tahire, Dulabi, (Ölm. H. 310) Es-Sünenu'l-Kubra, Nesai, (Ölm. H. 303) c. 5, s. 108 ve 113; el-Müstedreku Ale's-Sahihayn Hakim en-Neyşaburi, (Ölm. H. 405) c. 2, s. 416; c. 3. s. 133, 146, 147; el-Burhan, Zerküşî, (Ölm. H. 794) s. 197; Fethu'l Bari Fi Şerh-i Sahih el-Buhari, İbn-i Hacer el-Askalani, (Ölm. 852) c. 7 s. 104; Usul- Kafi, Kuleyni, (Ölm. H. 328) c. 287; el-İmametü vet-Tebşire, İbn-i Babeyh, (Ölm. H. 329), s. 47 Hadis, 29; Deaimu'l-İslam, Magribi (Ölm. H. 363) s. 35, 37; el-Hisal, Saduk, Ölm. Hicri. 381) s. 403, 550; el-Emali, Tusi, (Ölm. H. 460) Hadis 438, 482, 783. Yine aşağıdaki kitaplarda ilgili ayetin tefsir bölümüne bakınız: Camu'l-Beyan, Taberi, Ölm. H. 310) Ahkamu'l-Kur'an, el-Cessas, (Ölm. H. 370); Esbabu'n-Nuzul, el-Vahidi, (Ölm. H. 468); Zadu'l-Mesir, İbn-i Cevzi, (Ölm. H. 597); el-Cami li Ahkami'l-Kur'an, Kurtubi (Ölm. H. 671); Tefsir-i İbn-i Kesir, (Ölm. H. 774); Tefsir-i Sealibi, H. 825) Ed-Durru'l-Mensur, Suyuti, (Ölm. H. 911) Fethu'l-Kadir, Şevkani, (Ölm. H. 1250); Tefsir-i el-Ay-yâşi, (Ölm. H. 320); Tefsir-i el-Kummi, (Ölm. H. 329); Tefsir-i

Firat el-Kufi, (Ölm. H. 352), Mecmeu'l-Beyan, Tabersi (Ölm. H. 560) ve diğer birçok kaynak.

***İslam'ın İlk Yılların-
daki Örnek Gençler***

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ):
إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ، وَ
عَثَرَتِي أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ
تَضِلُّوا أَبَدًا، وَأَنْهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا
عَلَيَّ الْحَوْضَ.

(صحيح مسلم، ج ٧، ص ١٢٢، سنن دارمي، ج ٢،
ص ٤٣٢، مسند احمد، ج ٣، ص ١٤، ١٧، ٢٦، ٥٩، ج ٤،
ص ٣٦٦، ٣٧١، ج ٥، ص ١٨٢، مستدرک حاکم، ج ٣،
ص ١٠٩، ١٤٨، ٥٣٣، و....)

Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmaktadır: “Ben sizin aranızda iki paha biçilmez emanet bırakıyorum: -Biri- Allah’ın kitabı ve -diğeri- itretim, Ehl-i Beytim. Bu ikisine sınıksız sarıldığınız müddetçe asla sapmazsınız. Bu ikisi Kevser havuzunun başında bana varıncaya kadar birbirinden ayrılmazlar.

(Sahih-i Müslim, c.7, s.122; Sünen-i Daremi, c.2, s.432; Müsned-i Ahmed, c.4, s.14, 17, 26, 59, c.4, s.466, 471, c.5, s.182; Müstedrek-i Hakim, c.4, s.109, 148, 533 vs...)

İslam'ın İlk Yıllarındaki Örnek Gençler

Yazar

Muhammed Ali Çenaranî

Mütercim

Kadri ÇELİK

Tashih

Mustafa YALÇIN

Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı

نام کتاب: جوانان نمونه صدر اسلام
نویسنده: محمد علی چنارانی
مترجم: قدری چلیک
زبان ترجمه: ترکی

Kamil Örnek

Yazar: Muhammed Ali ÇINARANÎ

Mütercim: Kadri ÇELİK

Tashih: Mustafa YALÇIN

Hazırlayan: Kültürel Yardımcılık, Tercüme Bürosu

Dizgi ve Mizanpaj: Gülzar

Baskı: Leyla

Baskı Sırası: 1. Baskı

Baskı Tarihi: 2009

Yayınlayan: Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı

Tiraj: 3000

ISBN: 978-964-529-412-8

Site : www.ahl-ul-bayt.org

e-mail: info@ahl-ul-bayt.org

Baskı Hakları Yayıncıya Aittir

İÇİNDEKİLER

Giriş —	9
Önsöz —	11
Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) Ashabının ve Dostlarının Özellikleri —	15
Tarihin Kahramanı Hz. Ali (a.s) —	19
Bilgin Genç Eban —	29
İlahi Aşk Ehli Olan Genç Ubey B. Ka'b —	35
Kahraman Genç Ebu Katade-i Ensari —	41
Direnış Örneği Bilal-i Habeşı —	45
Fedakâr Genç Bera B. Azib —	47
Soylu Genç Halid B. Said —	51
Çelik İradeli Genç Habbab B. Erett —	59
Peygamber-i Ekrem'i (s.a.a) Asla Terk Etmeyen Bir Genç Zeyd B. Harise —	63
İmanlı Genç Abbad B. Bişr —	65
Genç Elçi Cabir —	67
Genç Hatip Cafer-i Tayyar —	79
Yakine Ulaşan Genç —	87
Medine Gençleri ve Amr B. Cemuh'un Putu —	89
Göçmen Kırlangıç Hanzala B. Ebi Amir —	91
Peygamber'e Âşık Genç Sevban —	95
Abdullah B. Ubey'in Salih Oğlu Abdullah —	97
Kur'an Mûnadisi Abdullah B. Mes'ud —	99
Basiret Sahibi Genç Abdullah-i Muzeyne —	103
Fedakar Genç Amare B. Ziyad —	107
Genç Davetçi Mus'ab B. Umeyr —	109
Yiğit Savaşçı Muaz B. Amr —	113
Saadet Ehli Bir Genç Yezid B. Hatib —	115
Bir Gencin Gece Mûnacatı —	117
Bibliyografi —	119

GİRİŞ

Şüphesiz kültürlerin savaşta olduğu asrımızda etkili tebliğ metotlarından yararlanarak kendi ideallerini yayabilen bir mektep, bu alanda her zaman önde olacak ve dünya insanlarının düşüncesini etkileyecektir.

İran’da İslam inkılâbının zafere ulaşmasından sonra dünyanın gözü bir kez daha İslam dini, Şia kültürü ve Ehl-i Beyt (a.s) mektebine dikilmiştir. Düşmanlar bu fikrî ve manevî gücü ortadan kaldırabilmek, dostlar ve taraftarlar ise inkılâbî ve kültürel örneklerden ilham alıp onları izleyebilmek için bu asil ve tarih yaratan kültürün merkezine yönelmişlerdir.

Dünya Ehl-i Beyt (a.s) Kurultayı da Resulullah’ın (s.a.a) Ehl-i Beyt’inin izleyicileri arasında karşılıklı yardımlaşma, fikir alış-verişi, vahdet ve birliğin zaruretinin bilincinde olarak dünya Şiileri ile faal bir ilişki oluşturma amacıyla konferanslar düzenleme, kitap basma, telif eserlerini tercüme etme ve Şia düşüncesi alanında insanları bilgilendirme vasıtasıyla Ehl-i Beyt ve Muhammedî öz İslam kültürünü yaymak için Şia’nın işbilir, büyük ve yaratıcı gücünden ve Caferî mektebi düşünürlerinden yararlanarak bu meydana ayak basmıştır. Rabbimize şükürler olsun ki büyük rehberimiz Ayetullah Hameneî’nin (Allah sayesinde başımızdan eksik etmesin) özel yönlendirmeleriyle bu hassas ve kültürel yaratıcılık meydanında çok önemli adımlar da atılmıştır. Gelecekte bu nurlu ve asil hareketin günden güne hızlanıp büyümesini, günümüz dünyasının ve de Kur’an ve Ehl-i

Beyt'in berrak maarifine susuz insanların bu mektebî maneviyatın, irfanî mektebin ve velaî İslam'ın kaynağından daha fazla yararlanmasını ümit ederiz.

Biz Ehl-i Beyt (a.s) kültürünün sağlam, mantıklı, üslubuna uygun ve doğru bir şekilde sunulması durumunda uyanış, hareket ve maneviyet sancaktarları olan Resulullah'ın Ehl-i Beyt'inin mirasının kalıcı cilvelerini dünya insanların gözleri önüne serebileceğine, zuhur asrının eşiğinde Hz. Mehdi'nin (a.f) evrensel hükûmetine susamış olan yorgun dünyayı modern cehaletten ve dünyayı sömürenlerin başına buyruk hareketlerinden, ahlak ve insanlığa aykırı kültürlerden kurtaracağına inanıyoruz.

İşte bu nedenle, bu doğrultuda yazar ve araştırmacıların araştırma eserlerine ve ilmi faaliyetlerine kucak açıyor ve kendimizi bu yüce kültürün yayılması için çaba harcayan yazar ve mütercimlerin hizmetçisi biliyoruz.

Şimdi elinizdeki kitabın yazarı Sayın “Muhammed Ali ÇINARANÎ”ye ve eseri Türkçeye kazandıran değerli mütercim Sayın “Kadri ÇELİK”e teşekkür ediyor ve çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Burada, bu eserin hazırlanmasında zahmetleri geçen tercüme bürosundaki aziz kardeşlerimiz ve sadık arkadaşlarımıza da tüm samimiyetimizle teşekkür ediyor, kültürel cihad meydanında atılan bu küçük adım sayesinde mevlamızın rızasını kazanmayı temenni ediyoruz.

***Dünya Ehlibeyt Kurultayı
Kültürel Yardımcılığı***

ÖNSÖZ

Dünya sahnesinde kesin bir irade ve sürekli bir çaba ile insanların hayat yollarını ve kültürlerini değiştiren bir takım seçkin ve bilgin şahsiyetler parlamıştır. Bunlar beden ve görünüş açısından diğer insanlarla hiç bir farklılık içinde olmamışlardır. Ama onların ruhu diğer insanların ruhundan üstün olmuştur.

Bu dünya bilginleri kendi zamanlarının tarihini aydınlatmış, nurani kılmış ve bütün güçleri ile sapıklığa, karanlığa ve cehalete karşı savaş açmışlardır. Kendi semavi öğretileri ve parlak düşünceleri ile insanların daha güzel yaşaması için yeni projeler geliştirmişler ve daha iyi ve yüce bir ortam vücuda getirmişlerdir.

Bu esas üzere şu sonucu elde etmek mümkündür ki bu bilgin insanlar sadece kendi zamanlarından daha önde olmakla kalmamış milletlerin tarihinde de ebedi bir çehreye bürünmüşlerdir. İslam tarihinde, özellikle de Şia tarihinde bu tür örnekler ve şahsiyetler oldukça çoktur. Gerçi üzülecek söylemek gerekir ki bu seçkin çehrelerden birçok kimseler tarihin karanlık sayfalarında gizli kalmışlardır. Bu kimseleri ve düşüncelerini tanımak gerekir ve diğerlerine anlatmak ve tanıttirmek icap eder.

İnsanların ruhsal yapılarını incelemeden şu gerçeğe ulaşmaktayız ki günümüz insanların birçok davranışları, sözleri ve düşünceleri taklide dayanmakta ve reel örneklerden etkilenmektedir. Bu davranış bütün yaşam dönemlerinde özellikle de erginlik ve gençlik dönemlerinde göze çarpmaktadır. Bu esas üzere şu neticeyi almak mümkündür ki gençler bilerek veya bilmeyerek bir takım şahsiyetleri ve

metotları kendilerine örnek olarak seçmektedirler. Zira genç bir insanın hazırlık içinde oluşu onun fıkırsel, manevi ve ruhsal açıdan değişime uğramasına neden olmaktadır. Bu örneklerle ulaşmak için bir takım metodlar edinmektedir ve bu metodlardan biri de büyük kahramanların, ilahi peygamberlerin, Allah'ın velilerinin ve ilmî, kültürel ve siyasi önderlerin hayatını incelemek ve başlarına gelen olayları mütalaa etmektir.

Gerçi bu aşamada da olumsuz ve uygunsuz bir seçimde bulunma tehlikesi ile karşı karşıya olunduğu bilinmeli ve gençlerin sapmalarına engel olunmalıdır. İlahi, dinî, gerçek ve hakiki yolu tertemiz çehreleri ve şahsiyetleri tanıtarak gençlere göstermek gerekir.

Bu açıdan bu kitapta gençlerin İslami şahsiyetinin gelişimi cihetinde eğitici ve öğretici konumda bulunan bir takım örnekler sunma düşüncesindeyiz. Bu yolla her ne kadar az da olsa İslam ve devrim düşmanlarının şahsiyetlerini küçümseme yolu ile Müslümanlara verdikleri bir takım zararları telafi etmek ve Müslüman gençlerin şahsiyetini ortadan kaldırmak ve kendi kültürlerini yaymak için sergiledikleri hile ve desiseleri etkisiz hale getirmek mümkündür.

Bildiğimiz gibi İslam düşmanları sürekli olarak Müslümanları dingin hale getirmek ve onların maddi ve manevi sermayelerinden istifade etmek için çeşitli yollara başvurmuşlardır. Böylece ilk olarak kendimize olan iman ve güvenimizi ortadan kaldırmaya ve ardından İslam'ın değerli örnekleri yerine kendi sahte örneklerini ve modellerini koymaya çalışmaktadırlar.

Bu esas üzere İslam ekolünde ve yüce Allah Resülü (s.a.a) ile Şia İmamları (a.s) etrafında yetişen ve terbiye olan kadın ve erkeklerin hayatları ve şahsiyetleri hakkında dakik

bir şekilde bilgi edinmek ve onları yakından tanımak gerekir. Zira onlar dinin tecessüm etmiş hakikatleri ve değerli İslam dininin reel örnekleridir. Son olarak Bünyad'ın¹ müdürü Huccet'ül İslam ve'l Müslimin İlahi Horosani'ye teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Aynı şekilde değerli editör Asgar Erşad Serabi'ye, kitabı gözden geçiren Gulam Ali Tejdeh'e ve yayıma hazırlayan Rıza Erğeyani'ye, dizgi ve mizanpaj işlerini yapan Ahmed Pehlevanzade'ye, kapak tasarımını yapan İbrahim Basari'ye ve bu kitabın baskısının çeşitli aşamalarında çaba gösteren diğer bütün değerli insanlara da takdir ve teşekkürlerimi sunarım.

Meşhedi Mukaddes İlim Hav-
zası Muhammed Ali Çenaranî
13.7.1379

---

1. Bünyad-i Pejohişha-i İslami-i Astan-i Kuds-i Rezevi.

PEYGAMBER-İ EKREM'İN (S.A.A) ASHABININ VE DOSTLARININ ÖZELLİKLERİ

Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) ashabının hayatı Müslümanların elinde bulunan toplumsal, ahlaki ve ilmi en büyük hazinedir. Zira risalet ağacı meyve verince ve Peygamber-i Ekrem (s.a.a) bir takım insanları terbiye etmeye ve dinini tebliğ etmeye koyulunca bunun ilk meyvesi ve neticesi vefa ve ihlâs sahibi kadın ve erkelerin kendisine iman etmesi olmuştur. Bu vefalı ve ihlâslı insanlar Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) hayatı boyunca ve ondan sonraki yıllarda sürekli olarak İslam'ın mesajını yaymaya çalışmışlar ve bütün mallarını ve canlarını Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) mukaddes hedefleri uğruna feda etmişlerdir.

Kur'an-ı Kerim bu grup hakkında şöyle buyurmaktadır:

﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا
سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾

“Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir”¹

Başka bir ayette ise şöyle buyurmuştur:

---

1. Fetih suresi, 29. Ayet.

﴿ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ﴾

“Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var”¹

Bu grup Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) davetini işittiğinde “Lebbeyk” diyerek Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) çağrısına koşmuş ve onun davetine katılarak şöyle demişlerdir:

﴿ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ﴾

“Rabbimiz! Biz, ‘Rabbimize iman edin’ diye imana çağıran bir davetçi işittik, hemen iman ettik”²

Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) ashabı ve dostları ilk defa kalp ikliminde iman ağacının ekildiği ve kısa bir müddet sonra yemiş verdiği ve rengârenk ve tatlı meyveler sunduğu kimselerdi. Onların hayat muhitinde ahlaki faziletler ve insani karakterler gelişti. Sonunda onlardan bir gurubu takva, sakınma, fedakarlık, kendinden geçmek, sabır, tahammül, şefkat, muhabbet, himmet yüceliği, yüce Allah ile mülakat aşkı, dünyaya bağlanmaktan özgür olmak gibi yüce sıfatlara mazhar olmuş ve bütün bir dünyayı kendi nurları ile aydınlatmışlardır.

Elbette bu bağlamda şu hakikati de görmezlikten gelmek gerekir ki insani seçkin sıfatlar yüce Allah Resulü'nün (s.a.a) bütün ashabında ve dostlarında yer etmiş değildi. Onlardan her birinin hayatının bu faziletlerle dolu olduğunu söylemek mümkün değildir. Zira Kur'an-ı Kerim'in de tanıklık ettiği üzere onlar arasında münafık, ikiyüzlü, şirk

1. Ahzab suresi, 23. Ayet.

2. Al-i İmran suresi, 193. Ayet.

gruplarına meyleden ve gevşek bir inanca sahip bulunan kimseler de vardı.

O halde sadece sahabî olmanın fazilet, adalet ve üstünlük nişanesi olduğunu, onların tüm söz ve davranışlarının saygın bulunduğunu söylemek mümkün değildir. Eğer bütün bu kimseler Peygamber-i Ekrem (s.a.a) gibi büyük bir öğretmenin terbiye ettiği kimseler olsalardı, hiç bir hata ve yanlışlık içinde olmamaları gerekirdi. Ama şu hakikati de kabullenmek gerekir ki müsait nefisler ve layık iklimler de bazı insanî ve ahlaki yüce sıfatlara sahip olan bir takım büyük şahsiyetlerin terbiye edilmesini gerektirmektedir. Ama içgüdülerin yıkıcı etkilerinden de asla gaflet etmemek icap eder. Zira bu etkenler, etkilerinin şiddeti ölçüsünce terbiye olgusunu etkisiz hale getirmekte ve insanı cahiliye dönemine geri çevirmektedir. Bu açıdan Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) bütün ashabı hakkında bir tek şekilde hüküm vermek mümkün değildir. Aksine onlardan her birinin söz ve davranışlarına teveccüh etmek ve sergilemiş oldukları bu söz ve davranışlar esasınca hüküm vermek gerekir.

TARİHİN KAHRAMANI HZ. ALİ (A.S)

Örnek bir genç olarak tanıtılabilecek ve başkalarının davranış metodundan istifade edebileceği gençlerden biri de hiç şüphesiz İslam’a birçok hizmetlerde bulunan ve bütün ömrü boyunca sürekli olarak yüce İslam Peygamberi’nin (s.a.a) kenarında hizmet ile meşgul olan ve bütün sahnelerde faal bir etkinliği bulunan Hz. Ali’dir (a.s). Hz. Ali’yi (a.s) birçok kimse seviyordu. Şimdi Hz. Ali’nin (a.s) bazı faaliyetlerini hatırlatalım:

Hız. Ali (a.s) Arap kabilelerinin en meşhuru ve en büyüğü olan Kureyş kabilesine mensup bulunan Ebu Talib’in oğludur. Annesi ise Esed b. Abd-i Menaf’ın kızı Fatıma’dır. Fatıma da büyük ve şahsiyetli bir kadın olup Kureyş hanedanına mensuptu. Bu yüzden Hz. Ali (a.s) hem anne ve hem de baba tarafından Haşimi olan ilk çocuktur.¹

Hız. Ali (a.s) mucizevi bir şekilde Kabe evinde doğdu. Bu iftihar ve kıvanç başka bir kimseye nasip olmamıştır. Hız. Ali (a.s) tam üç gün Kabe’nin içinde kaldı ve daha sonra annesi onu kucağına almış bir halde bu mukaddes mekandan dışarı çıktı. Bu konuda birçok kaynak mevcuttur.²

Hız. Ali’nin (a.s) babası Ebu Talib herkesin Allah Resulü’nün (s.a.a) aleyhine seferber olduğu İslam’ın yalnızlık yıllarında yüce Peygamber’i (s.a.a) savunmaya koyuldu ve bu hal üzere bisetin 10. yılında vefat etti. Kısa bir süre sonra

---

1. **Bihar’ul Envar**, c. 35, s. 68 ve **Şerh-i Nehc’il Belağa**, **İbn-i Ebi’l Hadid**, c. 1, s. 6.

2. **Müstedrek’i Hâkim**, c. 3, s. 483; **Kifayet’ut Talib**, s. 260 ve **el-Gadir**, c. 6, s. 22.

Allah Resulü'nün (s.a.a) değerli eşi Hz. Hatice de dünyadan göçtü. Bu açıdan o yıl “gam ve hüzn” yılı olarak adlandırıldı. Hz. Hatice'nin ardından da Ebu Talib vefat ettikten sonra Allah Resulü (s.a.a) Hz. Ali'yi (a.s) kendi evine götürdü. Dolayısıyla Hz. Ali (a.s) Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) evinde ve onun gözetiminde gelişmiş ve terbiye olmuştur.¹

Cebrail Hira mağarasında Peygamber-i Ekrem'e (s.a.a) nazil olduktan ve bu vesile ile Hz. Muhammed (s.a.a) Peygamberliğe seçildikten sonra Hz. Ali (a.s) henüz on yaşındaydı, bu maceradan haberdar olduğu zaman yüce Allah Resulü'nün (s.a.a) davetini kabul eden ve Müslüman olan ilk erkek idi.²

Yüce Allah Resulü (s.a.a) peygamberliğe seçildiği zaman üç yıl boyunca davetini aşıkarak kılmadı. Üçüncü yılda Allah'ın emri üzere İslam'ı açık bir şekilde tebliğ etmekle görevlendirildi ve ilk etapta Allah Resulü (s.a.a) yakınlarını Allah'ın dinine davet etti ve onları çağırdığı bir ziyafette kendilerine şöyle buyurdu: “Ey Abd'ul Muttalib oğulları! Allah beni bütün insanların özellikle de siz yakınlarımla önderliğine tayin etti ve bana Allah'a isyandan sakınmanızı sağlamak için ilk önce akraba ve yakınlarımı davet etmemi emretti.”³

Hz. Peygamber (s.a.a) o misafirlikte üç defa bu konuyu tekrarladı Hz. Ali (a.s) dışında hiç kimse ona cevap vermedi. Hz. Ali (a.s) o zamanlar henüz on üç yaşında bir genç

---

1. **Usul-i Kafi**, c. 2, s. 324; **el-Gadir**, c. 7, s. 330 ve **Bihar'ul Envar**, c. 35, s. 16.

2. **Tarih-i Taberi**, c. 2, s. 212; **el-Gadir**, c. 3, s. 220; **Bihar'ul Envar**, c. 38, s. 262 ve **İhkak'ul Hak**, c. 7, s. 497.

3. Bakara suresi, 214. ayet; **Tefsir-i Furat**, s. 112.

idi. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) şöyle buyurdu: “Ey Ali sen benim kardeşim, halifem, varisim ve vezirim olacaksın!”¹

Hz. Ali (a.s) değerli hayatı boyunca sürekli olarak İslam yolunda ve İslam’ın ilerlemesi hedefi doğrultusunda büyük bir çaba göstermiştir. Tarih bu fedakarlıklardan ve eşsiz çabalardan birçoğunu kaydetmiştir ki biz onlardan sadece bazısını nakletmekle yetineceğiz:

1-Hz. Ali’nin (a.s) Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) Yatağında Gösterdiği Fedakarlık

Ondördüncü yılın Rebi ayının ilk günü olan Perşembe akşamı Kureyş’in ileri gelenleri bir plan hazırlayarak Allah Resulü’nü (s.a.a) öldürmek istedi. Bu sebeple her kabileden bir kişi seçildi. Plana göre bu kimseler bir akşam vakti Peygamber-i Ekrem’e (s.a.a) saldıracak ve onu şehit edeceklerdi. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) Hz. Ali (a.s)’den kendi yatağına yatmasını ve böylece düşmanların Allah Resulü’nün (s.a.a) dışarı çıkmasından gaflet etmesini sağlamasını istedi.

Hz. Ali (a.s) o zamanlar henüz yirmi üç yaşında idi. Peygamberin davetini can ve gönülden kabul etti ve Peygamber-i Ekrem’in yatağına yattı. Allah Resulü de (s.a.a) böylece şehirden çıktı ve Mekke yakınlarında olan Sevr mağarasına gitti. Gecenin sonuna doğru kırk kişi Allah Resulü’nün (s.a.a) evine saldırıya geçtiler ve Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) yatağında yatan Hz. Ali (a.s) ile karşılaştılar.²

---

1. **İhkak’ul Hak**, c. 6, s. 461; **Bihar’ul Envar**, c. 38, s. 244; **Menakib-i İbn-i Şehraşub**, c. 2, s. 180 ve **Kenz’ul Ummal**, c. 6, s. 397.

2. **İhkak’ul Hak**, c. 8, s. 334 ve c. 5, s. 479; **Bihar’ul Envar**, c. 19, s. 60 ve **Sire-i Halebiyye**, c. 2, s. 26.

2-Bedir Savaşı

Bedir savaşı İslam tarihinde ortaya çıkan hak ve batıl arasındaki ilk savaştır. Bu savaş H. 2. yılda müşrikler ve İslam ordusu arasında Mekke ve Medine arasında vaki olan “Bedir” kuyuları olarak adlandırılan bölgede meydana geldi. Küfür gücü 950 savaşçı erkekten oluşuyordu ve gerekli donanımlara sahip bulunuyordu. Ama Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) gücü ise sadece 313 kişi idi. Küfür ordusunun Uteybe, kardeşi Şeybe ve oğlu Velid adındaki üç kahraman sırası ile Hz. Ali’nin (a.s) ve Hz. Hamza’nın ve Ubeyde’nin eliyle öldürüldüler ve Hz. Ali (a.s) bu savaşta 25 yaşında idi.¹

3-Uhud Savaşı

Bedir savaşının üzerinden henüz bir yıl geçmişti ki Mekke kafirleri güçlerini yenilemiş ve Ebu Sufyan’ın komutasında çeşitli kabilelerden oluşan 3000 savaşçı ve yeterli donanım ile Medine’nin bir fersah uzaklığındaki Uhud dağının eteklerinde mevzilenmişlerdi. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) 700 kişi ile birlikte onlara karşı koydu. Önce usta okçularından 50 kişiyi Ubeydullah b. Cubeyr komutanlığında Müslümanların arkasında karar kılan Uhud dağı geçidine gönderdi. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) onlara hiç bir şekilde orayı terk etmemelerini emretti.

Küfür ordusundan Talha b. Ebi Talha, Ebu Said b. Talha, Hars b. Ebi Talha, Ebu Aziz b. Talha, Abdullah b. Ebi Cemile ve Ertat b. Şerhabil adındaki kahramanlar sırası ile

---

1. **İhkak’ul Hak**, c. 8, s. 348; **Bihar’ul Envar**, c. 41, s. 79 ve **İrşad-i Mufid**, c. 1, s. 62.

meydana çıktılar ve tümü de İslam'ın yiğit genç kahramanı Hz. Ali'nin (a.s) eliyle öldürüldüler.

Hz. Ali (a.s) o günlerde henüz 26 yaşında idi. İslam ordusu başlangıçta muzaffer oldu ama okçu birlik komutanlarının emrini dinlemeyince ve dar geçidi terk edince Halid b. Velid süvarileri ile birlikte arkadan Müslümanlara saldırdı. Sonuçta Müslümanlar yenilgiye uğradılar ve olayda yetmiş kişi şehit oldu ve şehit olanlardan biri de Hz. Hamza idi. Bu savaşta Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) ashabından bir grup kimse ve bu cümleden olarak Hz. Ali (a.s), Allah Resulü'nü (s.a.a) tam bir ciddiyet ve önemle korumaya çalıştı. Öyle ki Hz. Ali (a.s) bu savaşta doksan yerinden yara aldı ve bu savaşta göklerden şöyle bir ses işitildi: “la feta illa Ali la seyfe illa zulfikar” (Ali'den başka bir yiğit genç ve zulfikardan başka bir kılıç yoktur).¹

4-Hendek Savaşı (Ahzab)

H. 5. yılının Şevval (Zil-Kade) ayında Mekke müşrikleri Medine'de baki kalan Yahudiler ile iş birliğinde bulunarak ve diğer kabilelerden yardım alarak Müslümanları yok etmek için 4000 kişilik savaşçıdan oluşan bir birlik oluşturdular. Bu savaşta müşriklerin ünlü kahramanı Amr b. Abduvedd de hazır bulunuyordu. Amr b. Abduvedd Bedir savaşında yaralandığı için kalbinde Müslümanlara karşı bir kin besliyordu ve kendi kendisine Allah Resulü'nden (s.a.a)

---

1. **Tefsir-i Menhec'us Sadıkin**, c. 2, s. 323 ve **Tarih-i Taberi**, c. 3, s. 102'de ise hadis şu şekilde yer almıştır: “La seyfe illa zulfikar ve la feta illa Ali.”

ve ashabından intikam almadıkça bedenine yağ sürmeyeceğine dair söz vermişti.¹

Mekke'ye ulaştıktan sonra Allah Resulü (s.a.a) ile sözleşmiş olan Ben-i Kureyza Yahudileri de kafir saldırganlar ile iş birliğine girdi ve Allah Resulü (s.a.a) ile imzaladıkları anlaşmayı bozdular. Müslümanlar ise Selman-i Farisi'nin önerisi üzere Medine'nin etrafında hendek kazdılar ve böylece saldırganların şehre girmesine engel teşkil ettiler. Bu muhasara 28 gün boyunca sürdü. Sonunda küfür ordusunun Amr b. Abduvedd adındaki bir kahramanı hendekten karşı tarafa atladı ve karşısına çıkacak bir savaşçı talep etti. Hz. Ali (a.s) dışında hiç kimse onunla savaşmaya cesaret gösteremedi. Zira Amr oldukça cesur ve kahraman bir kimse idi. Hz. Ali (a.s) savaş meydanına ayak bastı ve onun karşısında savaşmak için yer aldı. Allah Resulü (s.a.a) bu manzara karşısında şöyle buyurdu: "İmanın tümü küfür ve şirkin karşısında yer almıştır."

Hız. Ali (a.s) bir müddet savaştıktan sonra kafir kahramanı öldürdü ve başını Allah Resulü'nün (s.a.a) ayaklarının önüne attı. Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: "Şüphesiz Ali'nin (a.s) Hendek savaşında vurduğu darbe insanların ve cinlerin ibadetinden daha üstündür." Hız. Ali (a.s) İslam'a ve Müslümanlara bu değerli hizmeti yaptığı zaman henüz 28 yaşında bir genç idi. bu savaştan sonra Allah Resulü (s.a.a), Hız. Ali (a.s) komutanlığında bir orduyu Beni Kureyza Yahudilerine doğru gönderdi. Bu olayda Medine şehri

---

1. Araplar arasında adet olduğu üzere bir grup veya fert tarafından zarara uğratılan bir kimse o gruptan intikam almadıkça bedenine yağ sürmeyeceğine dair kendi kendisine söz veriyordu. Zira bedenine yağ sürmek işlemi hiç bir hüznün ve gamın olmadığı ve mutluluğun zirvesinde bulunulduğu bir zamanda gerçekleşiyordu.

Yahudilerinin büyüğü olan Huyy b. Ehtab öldürüldü ve böylece Yahudilerin komplo tehlikesi tümü ile ortadan kaldırılmış oldu. Bunun üzerine Yahudilerin malları ve serveti Müslümanların eline geçti. Böylece Allah Resulü (s.a.a) ve ashabı büyük bir huzura ve güvene kavuşmuş oldular. Bu zafer Hz. Ali'nin (a.s) fedakarlığı sayesinde meydana geldi.¹

5-Hayber'in Fethi

H. 7. yılda Hayber Yahudileri bir komplo tertipleme düşüncesine kapıldılar. Medine'nin Kuzeybatısının 200 kilometre uzaklığında yer alan Hayber'in yedi kalesinden bazıları çeşitli silahların ambarı haline getirilmişti. Bu kalelerde 4000 Yahudi yaşıyordu ve Müslümanlar için büyük bir tehlike teşkil ediyorlardı. Bu açıdan Allah Resulü (s.a.a) 1400 piyade ve 200 süvari birliği ile birlikte Hayber'e doğru hareket etti ve ordu sancağını henüz 30 yaşında bir genç olan Hz. Ali'ye (a.s) verdi.

Bu savaşta birinci ve ikinci halife savaşmaya gittilerse de yenilerek geri döndüler. Sonunda Allah Resulü'nün (s.a.a) emri üzere Hz. Ali (a.s) savaşmaya gitti ve yıldırım gibi bir darbe ile Yahudi kahramanı Merhab'ı yere serdi ardından Müslümanlar saldırıya geçtiler. Hz. Ali (a.s) Hayber'in demir kapısını yerinden söktü ve bir kalkan gibi elinin üzerinde taşıdı. Bu savaşta Merhab, Haris ve Yasir adındaki üç kahraman düşman askeri Hz. Ali'nin (a.s) eli ile öldürüldü ve yedi Hayber kalesinin tümü fethedilmiş oldu. Savaştan sonra kırk kişi büyük gayret ve çaba sarf ederek ancak o

---

1. **İhkak'ul Hak**, c. 8, s. 367; **Müstedrek-i Hâkim**, c. 3, s. 32; **Tarih-i Bağdadi**, c. 13, s. 19 ve **Mektel'ul Huseyn-i Harezmi**, s. 45.

demir kapıyı yerinden kaldırıp yerine koymayı başarabildiler.¹

6-Mekke'nin Fethi

Mekke H. 8. yılda kan dökülmeden ve savaşılmadan fethedilmiş oldu. Allah Resulü (s.a.a) 12 bin kişilik bir güç ile Mekke şehrine girdi. Bizzat Kabe evinin içinde bulunan putları kırdı ve aşağı döktü. Ardından Hz. Ali'ye (a.s) Allah Resulü'nün (s.a.a) omzuna ayak basıp duvardan yukarı çıkmasını ve oradaki putları kırıp dökmesini emretti. Hz. Ali (a.s) da itaat etti, putları kırdı ve aşağı atladı. Yüce Allah Resulü (s.a.a) şöyle sordu: “Neden (aşağı atlarken) omuzlarıma ayak basmadın?” Hz. Ali (a.s) şöyle cevap verdi: “Yukarı çıkarken bana omzuma çıkmamı emrettin, ben de omzuna basarak yukarı çıktım ama aşağı inerken hiç bir şey demedin. Bu yüzden ben de aşağı atladım ve saygısızlık etmedim. Bana bir şey olmadığı için de Allah’a şükrediyorum.”²

Evet, okuduğunuz bu şeyler İslam tarihinin kahraman bir gencinin sergilemiş olduğu değerli hizmetlerden sadece biridir. Bu büyük kahraman Müslümanlar için ortaya çıkan bütün hadisler ve müşkülatlarda hazır bulunmuş; can ve gönülden gayret göstermiştir. Diğer kimse-lerin mahrum kaldığı bir çok kıvançlara ve iftiharlara erişmiştir. Eğer bir kimse bütün bu kıvanç ve iftiharları tek tek saymak isterse, bu başlı başına bir kitap yazmayı gerektirir. Bu yüzden bu kadarı ile yetiniyor ve ihtiyaç

1. **İhkak'ul Hak**, c. 8, s. 383; **Kenz'ul Ummal**, c. 5, s. 283; **İrşad-i Mufid**, c. 1, s. 114 ve **Mustedrek-i Hakim**, c. 3, s. 37.

2. **İhkak'ul Hak**, c. 8, s. 682; **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 2, s. 429; **Tabakat-i İbn-i Sa'd**, c. 2, s. 102; **Usd'ul Gabe**, c. 3, s. 102 ve **el-İsabe fi Temyiz'is Sahabe**, c. 1, s. 318.

duyulduğu takdirde müracaat edilmesi için kaynaklarını aşağıda zikrediyoruz. ¹

---

1. İhkak'ul Hak, c. 6, s. 439; İrşad-i Müfid, c. 1, s. 150; el-Mizan, c. 9, s. 163; el-Gadir, c. 3, s. 330; Bihar'ul Envar, c. 38, s. 167; Şerh-u Nehc'il Belağa, c. 3, s. 401; Gayet'ul Meram, s. 71 ve Tarih-i Bağdad, c. 13, s. 19.

BILGIN GENÇ EBAN

Said b. As'ın oğlu olan Eban, Emevi kabilesinden idi. Emeviler'in Haşim oğulları ile olan düşmanlığı herkesçe bilindiği halde bu aileden İslam'ı kabullenen ve bu yolda bir çok çabalar gösteren kimseler de vardı. İşte bu kişilerden biri de burada hayatının bir bölümü ile tanışacağınız Eban'dır.

Eban, babasının ve diğer İslam düşmanlarının inançlarının etkisi altında kalmış ve her zaman babasından bir korku içinde yaşıyordu. Yeni din olan İslam hakkında araştırma ve inceleme cesareti kendisinde bulamıyordu.

Ama bir olay onu değiştirdi ve hayatında yepyeni bir sayfa açtı.

Eban ticaret için çıktığı yolculuklarından birinde Şam'a gitti ve orada Hristiyan bir rahiple görüştü. Rahip önceki peygamberlerin kitaplarını okumuş ve onların öngörülerinden (gaybi haberlerinden) haberdar biri idi. Eban rahibe şöyle dedi: "Kureyş kabilesinden bir kimse ortaya çıkmış Peygamberlik iddiasında bulunmaktadır. Kendisini tıpkı Musa (a.s) ve İsa (a.s) gibi Allah'ın elçisi kabul etmektedir." Rahib, "Onun adı nedir?" diye sordu. Eban, "Muhammed" diye cevap verdi.

Rahib şöyle dedi: "Ben sizlere son semavi Peygamberin nişanelerini ve sıfatlarını söyleyeceğim ve eğer bu nişanelere sahip ise biliniz ki o İncil'in geleceğini müjdelediği bir peygamberdir." Ardından rahip bütün nişaneleri bir bir saydı.

Eban şöyle dedi: “Saydığın bütün bu nişaneler onda mevcuttur.”

Rahib şöyle cevap verdi: “O bütün Araplara galip gelecektir. Dini dünyanın dört bir tarafına yayılacaktır.” Ardından şöyle devam etti. “Mekke’ye döndüğün zaman o iyi insana benim selamım ilet.”¹

Evet, değişmeye hazır olan bir ruh; bir tek hareket, bir tek kıvılcım ile alevlenmekte ve devrim gerçekleştirmektedir. Bu yüzden zahirde küçük gözüken bu görüşme ve hadise değişim hazırlığı içinde olan Eba’nın ruhunda büyük bir etki yarattı. Eban artık o eski genç değildi. Aksine vücudunda gizemli bir gücün kendisini tevhid davetçisine doğru çektiğini hissediyordu.

Kendisine engel olan babası Taif nahiyelerinden biri olan Zaribe adlı yerde öldü. Daha fazla özgürlük elde etmiş olan Eban artık şiir ve sözlerinde Allah Resulü’nü (s.a.a) ve Müslümanları kötülemiyordu. Habeşistan’a hicret edenlerden olan kardeşleri Halid ve Amr h. 6. yılında Medine’ye geri döndüler. Eban’ın ruhi değişimini görünce onu bir mektup vesilesiyle İslam’a davet ettiler. Eban da hemen davetlerini kabullendi ve Hayber savaşından kısa bir süre önce Müslümanlara katıldı.² Bazılarına göre ise Eban’ın Müslüman oluşu H. 7. yılda gerçekleşmiştir.³

Kalem ve Kılıç Ehli

Eban Müslüman olduktan sonra çok geçmeden büyük ve önemli sorumlulukları kabul etmeye dair bir çok kabiliyetlerini ortaya serdi. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) onun sayısız

1. **Usd’ul Gabe**, c. 1, s. 46.

2. **el-İsabe**, c. 1, s. 13 ve **el-A’lam**, Zerkeli, c. 1, s. 27.

3. **Tarih’ul İslam**, Zehebi, c. 2, s. 382.

kabiliyetlerinden haberdar olunca onu İslam aleyhine Necd'de bayrak açan bir grubu ortadan kaldırmakla görevlendirdi.¹

Eban sadece savaşçı bir kimse değildi. Aksine özel bir zeka ve deha sahibi bir kimse idi. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) ashabından bir çoğunun sahip olmadığı ayrıcalıklara ve özelliklere sahip idi. Bu kabiliyetlerinden biri o dönemde oldukça değerli bir iş sayılan okuma yazma sanatına sahip olması idi. Zira Peygamber-i Ekrem (s.a.a) Mekke'de peygamberliğe seçilince Mekke'de okur yazar olanların sayısı on yedi kişiyi geçmiyordu. İşte onlardan biri de Eban idi.²

Eban H. 7. yılda Medine'ye girince ve Müslüman olunca Kur'an-ı Kerim'in katiplerinden ve vahyi yazanlardan biri oldu.³

Bu özellik de Eban'ın şahsiyetine büyük bir değer ve azamet katmıştır.⁴

Bahreyn Komutanı

Yüce İslam dini güçlenince ve yayılmaya başlayınca Peygamber-i Ekrem (s.a.a) şehirlere komutanlar göndermeye başladı. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) komutanları seçmek hususunda çok hassas olduğu için bu kimseleri, dürüst işler yapan ve mukaddes İslam dininin öğretileri ile terbiye olan kimseler arasından seçiyordu. Böylece onların yeni Müslüman olmuş kimseler için örnek olmasını istiyordu. Bu

---

1. **el-İsabe**, c. 1, s. 14 ve **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 46.

2. **Futuh'ul Buldan**, s. 459.

3. **el-Kamil**, İbn-i Esir, c. 2, s. 313.

4. **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 48.

yüzden bu temsilciler tarafından sergilenen en küçük bir sapmaya dahi tahammül etmiyor, göz yummuyordu.

Peygamber-i Ekrem (s.a.a) Ala b. Hazremi'yi komutan olarak İslami beldelerden biri sayılan Bahreyn'e gönderdi. Ama bir müddet sonra onu azletti ve onu yerine söz konusu bölgeye Eban b. Said'i komutan olarak atadı. Eban, Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatına kadar Bahreyn'de komutan olarak kaldı. Ama Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) vefatından sonra merkezi İslam devleti tarafından çağrılmaksızın Bahreyn'i terk etti ve Medine'ye geri döndü. Eban, halifenin komutanlığı sürdürmesi hususundaki ısrarlarına cevap olarak şöyle dedi: "Peygamber-i Ekrem (s.a.a) vefat ettikten sonra bir bölgenin komutanlığını tefviz etme (üstlenme) hususunda hiç kimsenin emrini kabul etmiyorum."¹

Evet, Eban, bir makamı maddi menfaatler için kabullenmekten çok daha yüce bir insandı. Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) emri üzere bu görevi kabullenmesi sadece topluma hizmet etmek ve dini ve ahlaki görevini yerine getirmek için idi. Ama Allah Resulü (s.a.a) tarafından tayin edilmemiş olan bir takım kimselerin İslam devletini eline geçirdiğini anlayınca her türlü sorumluluğu kabullenmekten sakındı ve onlara biat etmekten içtinap etti ve hatta açık bir dille onlara muhalefet gösterdi, Haşim oğullarına ümit gözü ile baktı ve onlara tabi oldu.

Eban kardeşi Halid ile birlikte Haşim oğullarının kapısına geldi ve şöyle dedi: "Sizler risalet bahçesinin yüce ve faydalı ağaçlarısınız. Bu bağın ağaç dallarında tertemiz

---

1. *Usd'ul Gabe*, c. 1, s. 46.

meyveler asılı bulunmaktadır. Biz size tabi olacak, sizi öne geçirecek ve sizlere uyacağız.”¹

Eban, Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra fedakar bir asker ve yorgun düşmeyen bir mücahit gibi fedakarlık etmeye devam etti. Sonuçta H. 13. yılın Recep ayında Şam topraklarından olan Yermuk'ta şehadet şerbetini içti ve orada defnedildi.²

---

1. A. g. e. c. 3, s. 476.

2. **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 47; **A'lam-u Zerkeli**, c. 1, s. 27 ve **Muhtasar-i Tarih-i Dimeşk**, İbn-i Esakir, c. 2, s. 124.

İLÂHÎ AŞK EHLİ OLAN GENÇ UBEY B. KA'B

Ubey b. Ka'b Medine'de oturan Hazreç kavminden bir genç idi. Müslüman olmadan önce Yahudi bilginlerinden sayılıyordu. 31 yaşında iken Müslüman oldu. Tevrat ve Yahudilerin dini kitapları hakkında tam bir bilgiye sahip olduğu ve Tevrat'ın Allah Resulü (s.a.a) hakkında müjdelelerinden kamil bir şekilde haberdar bulunduğu için Mus'ab b. Umery adındaki ilk genç İslam davetçisi Medine şehrine geldiğinde ve insanları İslam'a davet ettiğinde Ubey b. Ka'b kamil bir bilinç ve bakış açısı ile ve henüz Allah Resulü'nü (s.a.a) dahi görmeden İslam dinini kabul etti. Medine halkından yetmişten fazla insanın Allah Resulü'ne (s.a.a) biat ettiği ikinci Akabe biatinde Ubey b. Ka'b'da biat edenlerden biri idi.

Ubey b. Ka'b Müslüman olmadan önce Medine bilginlerinden biri sayılıyordu. Çok geçmeden Müslümanlar arasında da göz açıcı bir konuma ulaştı. Öyle ki Allah Resulü'nün (s.a.a) Medine'ye girişinden sonra da ilahi vahiy yazan ve meşhur vahiy yazarları arasında da yer alan Ensar topluluğundan ilk kimse idi.¹

Ubey b. Ka'b, taşıp coşan fikri kabiliyetleri ışığında Kur'an-ı Kerim kıraatindeki uzmanlığı ve bilginliği sayesinde İslam dünyasının büyük şahsiyetlerinden biri haline geldi ve günden güne fazlalaşan bir ilerlemeye nail oldu.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus da şudur: Bu makam, derece ve yüceliği Allah Resulü (s.a.a) ilk

---

1. **el-İsabe**, c. 1, s. 19; **ed-Derecat'ur Refia**, s. 324; **el-A'lam**, Zerkeli, c. 1, s. 82 ve **Sıfat'us Safvet**, c. 1, s. 188.

defa ona teklif etti. Çünkü Allah Resulü (s.a.a) Allah tarafından Kur'an-ı Kerim'i Ubey b. Ka'b'a kıraat etmek ve sahih bir şekilde ona öğretmek ile görevlendirmişti.

Ubey b. Ka'b hiç bir zaman bu ölçüde Allah'ın inayetine mazhar olacağını düşünemiyordu. Allah Resulü (s.a.a) bu görevi ona müjdelediği zaman şevk ve heyecanla karışık bir şaşkınlık içinde Allah Resulü (s.a.a)'ne şöyle sordu: "Acaba Allah benim adımla şahsen mi andı?" Peygamber-i Ekrem (s. a.), "evet" diye buyurdu.

Ubey b. Ka'b adlı bu genç şevk ve heyecandan eli ayağı birbirine dolanıyor ve elinde olmayarak gözlerinden yaşlar boşalırcasına akıyor ve heyecan içinde çırpınıyordu. Allah Resulü (s.a.a) onun heyecanını dindirmek için kendisine şu ayeti tilavet buyurdu:

﴿ قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴾

“De ki: Ancak Allah’ın lütfü ve rahmetiyle, işte bunlarla sevinirsiniz. Bu, onların (dünya malı olarak) topladıklarından daha hayırlıdır”¹

Ubey b. Ka'b üstadı olan Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) zahmetlerini her zaman göz önünde bulunduruyordu. Bu yüzden Allah Resulü'ne (s.a.a) hitaben şöyle buyurdu: "Ey Allah'ın Resulü! Ben Allah'a iman ettim ve senin sayende Müslüman oldum ve Kur'an-ı Kerim'i senden öğrendim."²

Evet, Ubey b. Ka'b Allah Resulü'nün (s.a.a) öğretileri sayesinde Kur'an-ı Kerim kıraati hususunda öyle yüce bir makama ulaşmıştı ki İmam Sadık (a.s) gibi bir şahsiyet onun

1. Yunus suresi, 58. Ayet.

2. Hilyet'ul Evliya, c. 1, s. 250.

hakkında şöyle buyurmuştur: “Biz Kur’an-ı Kerim’i Ubey b. Ka’b’ın kıraati esasınca okuyoruz.”¹

Ubey B. Ka’b ve Kur’an Dersleri

Ubey b. Ka’b bütün bu andığımız şeylerden de öte diğer bir takım özelliklere ve ayrıcalıklara da sahipti. Bu özelliklerden biri de hiç şüphesiz Kur’an-ı Kerim’in derin ve yüce anlamlarını derk etme kabiliyeti idi. Zira Ubey b. Ka’b bu bağlamda da araştırmacı bir düşünceye, açık bir fikre ve büyük bir kabiliyete sahip idi. Bu yüzden sürekli olarak bu mukaddes kitap üzerinde ilmi bir seyrirde bulunuyor ve semavi ayetleri dikkatli bir şekilde inceliyordu. Ve bu yüzden yüce İslam Peygamberi (s.a.a.) tarafından teşvik ediliyor ve destekleniyordu.²

Bir şahıs Ubey b. Ka’b’a kendisine nasihat ve öğüt vermesini isteyince o şöyle buyurdu: “Kur’an-ı Kerim’i kendine örnek, kılavuz ve hakem kıl, zira Kur’an-ı Kerim Peygamberin (s.a.a.) yadigarıdır. Allah nezdinde kendi takipçilerine şefaet eden bir kitaptır. Müslümanların amelî bir programıdır. İftira ve töhmetten uzak bulunmaktadır. Müslümanların ve öncekilerin başından geçen maceralar Kur’an-ı Kerim’de zikredilmiştir. Müslümanların hayat meototları Kur’an-ı Kerim’de gösterilmiş ve şimdiki Müslümanlar ile sonraki Müslümanların geleceği hususunda bir takım haberler yer almıştır.”³

---

1. Ed-Derecat’ur Rafia, s. 324.

2. Hilyet’ul Evliya, c. 1, s. 250.

3. A. g. e. c. 1, s. 253.

Ubeyy b. Ka'b ve Peygamber-i Ekrem'den (s.a.a) Sonraki Olaylar

Yüce İslam Peygamberi'nin (s.a.a) vefatından sonra Sakife şurasını düzenleyen kimseler önceden temin ettikleri plan ve proje üzere İslam toplumunun hükümet ve önderliğini ele geçirmişler ve İslam dünyasının yegâne şahsiyeti ve gerçek önderi olan Hz. Ali'yi (a.s) sonuçta zahiri önderlikten kenara itmişlerdi.

Bu karışıklıklara şahit olan ve bundan büyük bir sıkıntı duyan Ubey b. Ka'b sürekli olarak şöyle buyuruyordu: "Bir zamanlar İslam Peygamberi hayatta idi bu yüzden herkes bir tek noktaya yönelmişti ama Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra yüzler sağa ve sola yöneldi."¹

Ubey b. Ka'b Sakife'nin teşkil edildiği gün öğleden sonra Ensar'dan bir gurubun arasından geçerken Ensar'dan biri ona şöyle sordu: "Ey Ubey nereden geliyorsun?" o şöyle cevap verdi: "Allah Resulü'nün (s.a.a) ailesinin evinden." Onlar, "Onların durumu nasıldır?" diye sorduklarında ise Ubey b. Ka'b şöyle cevap verdi: "Daha düne kadar evi ilahî meleğin (Cebrail'in) gelip gittiği ve Allah Resulü'nün (s.a.a) yaşadığı yer olan; şimdi ise içinde hiç bir hareketliliğin göze çarpmadığı ve Allah Resulü'nden (s.a.a) mahrum kimselerin durumu nasıl olabilir ki?" Ubey b. Ka'b bu sözleri söylerken boğazı düğümlenmişti ve bu zor durum konuşmasına engel oluyordu. Etrafindakiler onu bu şekilde görünce ağlamaya başladılar.²

---

1. Hilyet'ul Evliya, c. 1, s. 254.

2. Ed-Derecat'ur Rafia, s. 325.

Ubey b. Ka'b hiç bir zaman halifeye biat etmedi. Sakife şurasına hiç bir değer atfetmedi.¹ O, daha ilk günlerde Allah Resulü'nün (s.a.a) mescidinde itiraz eden ve Hz. Ali'yi (a.s) himaye eden 12 kişiden biri idi.²

Ubey b. Ka'b sürekli olarak zamanındaki hâkimlere itirazda bulunuyordu. Hayatının son günlerinde Osman'ın hükümeti hakkında şöyle dedi: "Bu ümmetin başları saptılar ve ahiretlerini zayi ettiler. Ama ben onların bu durumuna acımiyorum. Daha çok ümmetin başındakilerin vasıtası ile sapıklığa düşen kimseler hakkında endişeye kapılıyorum. Eğer Cuma gününe kadar hayatta kalacak olursam perdeleri kenara itecek ve hakikatleri beyan edeceğim. İster beni öldürsünler, ister hayatta kalayım fark etmez."³

Ne yazık ki Ubey b. Ka'b H. K. 30 veya 32. yılda aynı hafta Perşembe günü elli yaşında iken hüznün ve gam dolu bir şekilde yıllarca çaba gösterdikten ve hizmet ettikten sonra yüce Firdevs cennetine doğru kanatlandı ve hakikat yuvasında yer edindi.⁴

---

1. **el-Fusus'ul Muhimme**, s. 180.

2. **el-İhticac**, Tabersi, s. 47; **Tenkih'ul Mekal**, c. 1, s. 198 ve **Hilyet'ul Evliya**, c. 1, s. 252.

3. **Bihar'ul Envar**, c. 3, s. 270.

4. **Tebakat**, İbn-i Sa'd, c. 3, s. 378; **Kamus'ur Rical**, c. 1, s. 50 ve **el-A'lam**, Zerkeli, c. 1, s. 78.

KAHRAMAN GENÇ EBU KATADE-I ENSARI

Adı Haris b. Rebi'-i Ensari'dir ve İslam tarihinde kendi künyesi olan Ebu Katade ile meşhur olmuştur. Ebu Katade bütün soy bilinci bilginlerin de ittifak ettiği üzere seçkin çehrelerden ve Allah Resulü'nün (s.a.a) kahraman ve fedakar ashabından biri idi.

Ebu Katade kahraman ve cesur bir binici idi. Uhut savaşında ve Allah Resulü'nün (s.a.a) zamanındaki diğer savaşlarda, Allah Resulü'nün (s.a.a) yanında hazır bulunuyordu. Öyle ki Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) süvari birliklerinin komutanı olarak biliniyordu. Kendisine bir görev verildiğinde o görevi en iyi şekilde yerine getiriyor ve muzaffer bir şekilde Medine'ye geri dönüyordu. Ebu Katade'nin katıldığı savaşlardan biri de Zi-Kared¹ savaşı idi. bu savaş Medine yakınlarında (Gıtfan kabilesinin yaşadığı yere yakın bir

---

1. Hicretin 6. senesinin Rebiülahir ayı. Ebû Zerr (r.a.), Medine-i Münevvere'ye üç saat mesafesi olan Gâbe Mer'asında oğlu ile birlikte Peygamber Efendimizin yirmi kadar devesini güderken, Uyeyne bin Hisne'l-Fezarî, kırk atlı ile gelip Ebû Zerr'in oğlunu şehid etmiş, develeri de alıp götürmüştü. Durum Peygamberimize haber verildi. Derhal baskıncıların arkasından Hz. Sa'd bin Zeyd komutasında bir süvari birliği gönderdi. Hz. Sa'd'a, "Ben, sana halk ile birlikte gelip kavuşuncaya kadar baskıncı, müşrikleri takip et" diye emretti. Süvari birliği yola çıktıktan sonra, Peygamber Efendimiz de Medine'de yerine Abdullah bin Ümmi Mektum'u vekil tayin ederek beş yüz kişilik bir kuvvetle Gatafan'a doğru yola çıktı. Medine'ye iki günlük mesafesi olan Zû Kared mevkiinde düşmana yetişildi. Bir kaç öldürüldü. Develerin bir kısmı da geri alındı.(İbni Sa'd, Tabakât, c. 2, s. 81-84; Müslim, c. 3, s. 1438-1439) Resül-i Ekrem Efendimiz etrafı araştırmak maksadıyla burada bir gün bir gece kadar bekledi. Sonra Medine'ye geri döndü.(İbni Sa'd, Tabakât, c. 2, s. 84; Taberî, c. 3, s. 62. -Müt-).

yerde) Hicri 6. yılın Cemadiy'el Ula ayında meydana geldi. Allah Resulü'ne (s.a.a) gelip ve cihat için hazır olduğunu bildiren ilk kimselerden biri de 24 yaşındaki Ebu Katade idi. Zira Ebu Katade hicretten 18 yıl önce dünyaya gelmiştir.

Kahraman ve tecrübeli genç bir savaşçı olan Ebu Katade muhaliflerin önderi olan Uyeyne'nin oğlunu bir saldırıda öldürdü ve kendisine ait bir örtüyü onun cesedinin üzerine attı. Allah Resulü (s.a.a) ve İslam ordusu oraya geldiklerinde ve bu sahneyi görünce Ebu Katade'nin öldürüldüğünü sandılar. Ama Allah Resulü (s.a.a) onları Ebu Katade'nin bu işinden haberdar etti. Bu savaşta Müslümanlar iki şehit vererek Gıtfan kabilesini yenmeyi ve Medine'ye geri dönmeyi başardılar.

Ebu Katade yapmış olduğu değerli hizmetlerin yanı sıra Hayber fethi macerasında da hazır bulunmuştu. Ebu Katade her gerçek Müslüman gibi yüce İslam Peygamberi'ne (s.a.a) karşı özel bir ilgi ve alaka duyuyordu. Bu cihetten ötürü her uygun fırsatı bulduğunda büyük İslam önderini takdir ediyor ve ona karşı edep izharında bulunuyordu.

Allah Resulü (s.a.a) de Ebu Katade'yi çok seviyordu. Bu açıdan onun hakkında şöyle dua etmiştir: “Sen Allah Resulü'nü (s.a.a) (belalardan ve tehlikelerden) koruduğun gibi Allah seni korusun.”¹

Ebu Katade Hz. Ali'nin Yanında

Ebu Katade, Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra onun hak üzere olan vasisinin (Hz. Ali'nin (a.s) metodunu

---

1. **el-Alam**, Zerkeli, c. 2, s. 54; **el-İber**, c. 1, s. 41; **Tarih-i Bağdad**, c. 1, s. 59; **Usd'ul Gabe**, c. 5, s. 274; **el-İsabe**, c. 4, s. 458; **İsti'ab**, c. 4, s. 461; **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 3, s. 293; **Hayat'us Sahabe**, c. 1, s. 570 ve **Musned-i Ahmed b. Hanbel**, c. 5, s. 298.

takip etti. Hak ve gerçek yoldan hiç bir zaman sapmadı. Zira o İslam önderliği ve hükümetinin aslı merkezini çok iyi bir şekilde derk etmiş, teşhis etmiş ve kimin yüce Peygamberden (s.a.a) sonra İslam toplumunun önderliğine layık olduğunu çok iyi biliyordu. Bu bilgi ve tanıma üzere Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra sürekli olarak Hz. Ali'nin (a.s) yanında hazır bulundu. Hz. Ali'nin (a.s) zahiri hilafeti zamanında ne Muaviye'nin saptırıcı propagandaları onu inançlarını zayıflatıp gevşetebildi ve ne de Sıffin, Nehrevan ve Cemel savaşları onun ruhunda bir sarsıntı icat edebildi. Aksine Ebu Katade sağlam bir dağ gibi duruyor ve Hz. Ali'nin (a.s) döneminde ortaya çıkan bütün savaşlarda İslam düşmanlarının aleyhine Hz. Ali'nin (a.s) yanında kahramanca savaşıyordu.

Ebu Katade sadece vefakâr ve layık bir asker olmakla kalmamış ülke idaresi ve toplumsal müdüriyet hususunda da layık ve güvenilir bir kimse idi. Bu cihetten ötürü Hz. Ali (a.s) bir müddet onu Mekke şehrinin komutanı olarak tayin etti. Ebu Katade sadece savaş meydanlarında Hz. Ali'yi (a.s) savunmakla kalmıyor dil ve mantık silahı ile de sürekli olarak Hz. Ali'yi (a.s) savunuyordu. Muhalifleri ile sıcak tartışmalara giriyor ve onları muhakeme ediyordu. Bu tartışmalarından biri de onun Aişe, Nehrevan Haricileri, Halid b. Velid ve Ebu Bekir ile yapmış olduğu konuşmadır. Bütün bu hususların tümü İslam'ın bu fedakar askerinin seçkin ve yüce şahsiyetini beyan etmektedir.

Evet, Ebu Katade-i Ensari bir ömür İslam yolunda değerli hizmetlerde ve çabalarda bulunduktan ve Müslümanları savunduktan sonra H. 54 yılında dünyaya gözlerini yumdu. Bazılarının dediğine göre Ebu Katade Hz. Ali'nin (a.s) hilafeti zamanında vefat etmiştir ve Hz. Ali (a.s) onun

cenaze namazını kıldırmış ve ardından onu toprağa vermiştir.¹

---

1. **el-İstiab**, c. 4, s. 162; **el-İsabe**, c. 4, s. 158; **Usd'ul Gabe**, c. 5, s. 275; **Kamus'ur Rical**, c. 10, s. 165; **ed-Derecat'ur Refia**, s. 351; **el-Fusus'ul Muhimme**, s. 146 ve **Tarih-i Taberi**, c. 3, s. 243.

DİRENİŞ ÖRNEĞİ BİLAL-İ HABEŞİ

Bilal b. Ribah-i Habeşi'nin künyesi Ebu Abdillâh idi. O Allah Resulü'nün (s.a.a) biseti zamanında Mekke'de yaşayan kölelerden biri idi. Annesinin adı Hamame idi ve Beni Cumh kabilesinde yaşıyordu. Can ve gönülden İslâm dinini kabul eden Bilal-i Habeşi müşriklerin işkenceleri karşısında şiddetle direniyor ve mukavemet gösteriyordu. Yaygın olan görüşe göre Bilal-i Habeşi (Umeyye b. Halef'in kölesi) de efendisi ile aynı kabilede idi ve onun evinde yaşıyordu.

Umeyye b. Halef Bilal-i Habeşi'yi sıcak günlerde öğlen vakti evden dışarı çıkarıyor ve Mekke'nin sıcak çakıl taşlarının üzerine yatırıyor ve göğsünün üzerine büyük bir taş koyuyor ve ona şöyle diyordu: "Allah'a yemin olsun ki ölünceye kadar bu halet üzere olacaksın ya da Muhammed'in ilahından el çekip Lat ve Uzza putlarına ibadet edeceksin." Ama bu sabır ve direniş abidesi olan Bilal-i Habeşi sürekli olarak işkenceler altında "Ahad! Ahad!" (yani Allah birdir, Allah birdir) diye feryat ediyordu. Bir gün Hz. Hatice'nin amcasının oğlu olan Varaka b. Nevfel onun yanından geçiyordu. Bilal'in işkenceler altında "Ahad, Ahad!" diye feryat ettiğini gördü ve bunun üzerine Nevfel de "Ahad! Ahad!" diye bağırdı. Ardından Umeyye'ye ve diğerlerine şöyle dedi: "Allah'a yemin olsun ki eğer onu bu hal üzere öldürecek olursanız biz onun kabrini mukaddes bir ziyaretgah halinde getiririz ve böylece ondan teberrük umarız." Bazılarına göre ise Ebu Cehil Bilal'e işkence ile görevlendirilmişti.

Bilal-i Habeşi o zor ve içler acısı durumda yaşadı. Sonunda Allah Resulü (s.a.a) onu satın aldı ve Allah yolunda azad etti.

Zira söylenildiğine göre bir gün Allah Resulü (s.a.a) Ebu Bekir'e şöyle dedi: "Eğer bir şeyim olsaydı Bilal'i satın alırdım." Bunun üzerine Ebu Bekir Abbas b. Abdulmuttalib'in yanına geldi ve Allah Resulü (s.a.a)'nın sözünü ona aktardı. Allah Resulü'nün (s.a.a) amcası Abbas'ta Bilal'in özgürlük vesilesini temin etti ve onu Beni Cumh kabilesinden sahibi olan bir kadından satın aldı.

Bilal, Allah Resulü'nün (s.a.a) müezzini idi. Bu yüzden Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra Hz. Ali'ye (a.s) çok saygı duyuyordu. Diğerlerine asla biat etmedi ve şöyle buyurdu: "Ben Allah Resulü'nün (s.a.a) tanıtmadığı bir kimseye biat etmem. Allah Resulü'nün (s.a.a) tayin ettiği kimseye ise kıyamet gününe kadar biatli haldeyim." Ömer şöyle dedi: "Babası yok olasıca! O halde artık burada durma."

Bunun üzerine Bilal-i Habeşi, bir grupla birlikte Şam'a gitti ve H. K. 20. yılda orada vefat etti.

Evet, salih bir genç olan Bilal-i Habeşi dinini korumak için bütün zorluklara tahammül etti ve ömrünün son anına kadar sabır ve direniş gösterdi. Bilal-i Habeşi Allah Resulü'nün (s.a.a) vefalı bir sahabe si sayılıyordu. Bütün savaşlarda Allah Resulü'nün (s.a.a) yanında hazır bulunmuştur.¹

---

1. **el-İsabe**, c. 1, s. 165; **A'yan'uş Şia**, c. 3, s. 601; **Tabakat, İbn-i Sa'd**, c. 3, s. 174; **Sıfat'us Safvet**, c. 1, s. 171; **Hilyet'ul Evliya**, c. 1, s. 147; **Tarih'ul Hamis**, c. 2, s. 245; **es-Sehih min Siret'in Nebiyy'il A'zam**, c. 2, s. 34; **Tarih-i Ya'kubi**, c. 2, s. 42; **es-Siret'un Nebeviyye**, İbn-i Kesir, c. 2, s. 336; **Hayat'us Sahabe**, c. 2, s. 132; **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 1, s. 339; **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 206; **Sefinet'ul Bihar**, c. 1, s. 104; **Bihar'ul Envar**, c. 22, s. 264; **Vefa'ul Vefa**, c. 2, s. 477 ve **Şerh-u Nehc'il Belağa**, İbn-i Ebi'l Hadid, c. 17, s. 283.

FEDAKÂR GENÇ BERA B. AZİB

Bera b. Azib makamı yüce bir sahabi, değerli bir muhaddis, yüce bir fatih, Ensar kabilesinden ve Medine eh-linden olan 13 yaşındaki bir genç çocuktur. Babası da Allah Resulü'nün (s.a.a) yakın ashabından biri idi. Bera b. Azib Allah Resulü'nün (s.a.a) bisetinin 2. yılında dünyaya gelmiş ve on üç yaşında Müslüman olmuştu. Allah Resulü (s.a.a) Medine'ye hicret ettikten sonra sürekli olarak Allah Resulü'nün (s.a.a) yanında hazır bulunmuştu. Bera b. Azib Kur'an-ı Kerim'in bazı büyük surelerini de öğrenmişti ve kendi zamanında en büyük sahabilerden biri sayılıyordu.¹

Savaş Meydanlarında Hazır Olmak

Bera b. Azib gençlik yıllarından itibaren İslam'ın kucağında büyüdü, manevi ve ruhsal şahsiyeti İslami ilkeler ve modeller esasınca terbiye gördü. Bu açıdan o kadar İslam'a âşık bir kimse idi ki Bedir savaşına henüz 15 yaşında iken gönüllü olarak katıldı. Ama Allah Resulü (s.a.a) onu ve bir grup genci yaşları küçük olduğu için savaşa katılmaktan alı koydu.²

Gerçi Bera b. Azib Bedir savaşında cihada katılmaktan mahrum kaldı; ama daha sonraları on dört savaşta ve on sekiz yolculukta Peygamber-i Ekrem (s.a.a) ile birlikte oldu. İslam'ın kutsal değerlerini savunmak ve kendi inanç ve imanını korumak yolunda her türlü fedakarlığa göğüs

---

1. **Tabakat**, İbn-i Sa'd, c. 4, s. 367.

2. **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 3, s. 70; **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 205 ve **İsti'ab**, c. 1, s. 144.

gerdi.¹ Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra da tarihi kaynaklarda anıldığı üzere Rey, Ebher ve Kazvin'in fet-hinde hazır bulundu.²

Ali (a.s) İle Birliktelik

Bera b. Azib Hz. Ali'nin (a.s) samimi dostlarından biri idi. Bu yüzden Hz. Ali (a.s) Medine'den Irak'a hicret et-tikten sonra onun yanında yer aldı ve Kufe'de ikamet etti.³ Cemel, Sıffin ve Nehrevan savaşlarında ise Hz. Ali'nin (a.s) düşmanlarına karşı kahramanca savaştı.⁴

Bera b. Azib Hz. Ali'ye (a.s) ve Allah Resulü'nün (s.a.a) Ehl-i Beyt'ine (a.s) karşı kalbinde duyduğu ilgi ve muhabbeti şu şekilde nakletmektedir: “Ben her za-man Haşim oğullarını seven birisi idim. Allah Resu-lü'nün (s.a.a) vefatından sonra hilafet ve hükümetin Al-lah Resulü'nün (s.a.a) Ehl-i Beyt'inin elinden alınmasın-dan korkuyordum. Bu yüzden büyük bir hüznün ve gam içinde bulunuyordum ama Allah Resulü'nün (s.a.a) ve-fatı sebebiyle hüznüm daha da arttı.

Bu yüzden bazen Allah Resulü'nün (s.a.a) özel evinde toplanan Haşim oğullarının yanına gidiyordum. Bazen de Kureys'in büyüklerine baş vuruyor ve onların faaliyetlerini kontrol ediyordum ve böylece olayları takip etmeye çalışı-yordum.

Bir müddet geçmeden Ebu Bekir ve Ömer'in ortadan kaybolduğunu gördüm. Aniden onların ve Müslümanlardan

---

1. **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 206 ve **Tabakat**, c. 4, s. 368.

2. **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 205.

3. **Tabakat**, c. 4, s. 368 ve **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 205.

4. **İsti'ab**, c. 1, s. 44 ve **Usd'ul Gabe**, c. 1, s. 205.

diğer bir grubun Sakife’i Ben-i Saide’de toplandığını duydum. Bir müddet sonra da bazı kimselerin Ebu Bekir’e biat ettiği haberi ulaştı. Bu haberi işittikten sonra hemen dışarı çıktım. Ebu Bekir, Ömer ve Ebu Ubeyde-i Cerrah’ın Ebu Bekir’in etrafında toplanan başka bir grupla birlikte hareket etmekte olduğunu gördüm. Ebu Bekir’i Medine şehrinin sokaklarında gezdiriyorlardı. Gördükleri herkesin elini tutuyor ve zorla Ebu Bekir’in eline sürerek “Allah Resulü’nün halifesine biat et” diyorlardı.

Ben bu tür biat almaktan şiddetle nefret ettim. Ve hızlı bir şekilde Haşim oğullarının evine gittim şiddetli bir şekilde kapılarını çaldım ve artık her şeyin sona erdiğini ve halkın Ebu Bekir’e biat ettiğini bildirdim.”¹

Tarihi konulardan açık bir şekilde şu gerçeği anlamak mümkündür ki Bera b. Azib Allah Resulü’nün (s.a.a) Ehl-i Beyt’ine karşı şiddetli bir şekilde sevgi ve ilgi duymuş ve Hz. Ali’ye (a.s) halkın kendisini terk ettiği bir zamanda büyük hizmetler etmiştir.

Velayet Ravisi

Bera b. Azib Allah Resulü’nün (s.a.a) Ehl-i Beyt’ini desteklemenin ve onları takip etmenin yanı sıra başka bir kıvanç ve iftihara da sahip idi. Bu kıvanç ise Gadir-i Hum macerasını ve Hz. Ali’nin (a.s) Peygamber’den (s.a.a) sonra vasi ve önder olarak seçilişini nakletmekti.

İbn-i Cevzi şöyle diyor: “Bera b. Azib’in naklettiğine göre Gadir bayramı günü öğlen vakti cemaat namazı ilan edildi. Allah Resulü (s.a.a) öğle namazını cemaatle kıldı, ardından Ali’nin (a.s) elinden tuttu, havaya kaldırdı ve şöyle

---

1. **Kamus’ur Rical**, c. 2, s. 154.

buyurdu: “Men kuntu mevlahu fe haza Aliyyun mevlahu” yani (Ben her kimin mevlası, önderi ve efendisi isem Ali de onun mevlası, önderi ve efendisidir).

Hemen ardından Ömer kendisini tebrik etmek ve kutlamak için Hz. Ali'nin (a.s) huzuruna vardı ve ona hitap ederek şöyle dedi: “Mübarek olsun sana Ey Ebu Talib'in oğlu! Sen bugün bütün Müslüman kadın ve erkeğin önderi ve rehberi oldun.”¹

Bu esas üzere Bera b. Azib Gadir-i Hum hadisini nakledenlerden biri olmuştur. Bu yüzden de onun durumu Allah Resulü'nün (s.a.a) vefat gününde diğer bir çok Müslüman'dan farklı olmuştur. Zira o şahsen Gadir olayına şahit olmuş ve Ali'nin (a.s) Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra Müslümanların önderi ve rehberi olarak tayin edilmesini bizzat görmüştü. Bu yüzden Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra büyük bir endişeye kapılmış ve huzur yüzü görmemişti.

Velhasıl Bera b. Azib Hz. Ali'ye (a.s) tabi olduğu sebebiyle Hz. Ali'nin (a.s) hükümet merkezi Kufe'ye intikal ettiği zaman kendisi de oraya gitmiş ve Hz. Ali (a.s) zamanında ortaya çıkan üç savaşa da katılmıştır. Sonunda H. 72 yılında 80 yaşından fazla ömrü olduğu ve gözleri görmediği bir halde Mus'ab b. Zubeyr'in hükümeti zamanında Kufe'de dünyaya gözlerini yumdu ve oraya defnedildi.²

---

1. Tezkiret'ul Havas, s. 29.

2. İstiab, c. 1, s. 945; Tabakat, c. 4, s. 368 ve Usd'ul Gabe, c. 1, s. 205.

SOYLU GENÇ HALİD B. SAİD

Halid b. Said b. As Ümeyye oğulları hanedanındandır. Bu kötü tıynetli hanedan Kur'an-ı Kerim'de şecere-i habise¹ olarak adlandırılmıştır. Bu hanedanın büyüklerinden olan Said b. As Mekke'nin en etkili, güçlü ve azılı putperest ve düşman şahsiyetlerinden biri sayılmakta idi. Said ömrünün sonuna kadar İslam'ı kabul etmedi ve küfür haleti üzere dünyadan göçtü.

Said'in Eban, Halid ve Amr adlarında üç oğlu vardı. Said hiç bir zaman çocuklarının bir gün İslam dinini kabul edeceğini düşünememişti. Ama beklenilenin tam tersine Said'in her üç oğlu da Müslüman oldu. Bu üç çocuktan ilk Müslüman olanı ise Halid idi.

Halid ilk Müslümanlardan sayılmaktadır. Zira bazı kimselere göre Halid İslam'ı kabul eden üçüncü, dördüncü veya beşinci şahsiyettir. İşte burada söylemek gerekir ki gerçekten bazen oldukça acı meyvesi olan hanzal² ağacının meyveleri bazen tatlı olmaktadır. Halid'i bu zümreden saymak gerekir. Zira kafir ve müşrik olan bir babadan başkalarını şaşkınlığa ve hayrete düşüren böylesine değerli bir çocuk

---

1. İbrahim suresi, 26. Ayet:

(وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ)

“Kötü bir sözün durumu da; yerden koparılmış, ayakta durma imkânı olmayan kötü bir ağacın durumu gibidir”

2. Zakkum. Zakkum ağacı. Ebu Cehil karpuzu denilen portakal büyüklüğünde meyvesi çok acı bir nebat. Karga kabağı diye de adlandırılır.

dünyaya gelmektedir. Bu yüzden Halid hakkında şöyle yazılmıştır: “Halid b. Said Ümeyye oğullarının en soylusu ve İslam’ı kabul eden ilk kimselerdendir.”¹

Kader Tayin Eden Bir Rüya

Her insanın hayatında bir takım gizli etkenler ve arzular vardır. Bu arzular ve etkenler takip edildiği takdirde faydalı bir takım sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu faktörler bazen bir sadık rüya, kalbi bir ilham veya bir hadise şeklinde ortaya çıkmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken şey insanın bu hususları küçük saymaması ve yanından dudak büyük geçmemesidir. Zira bu tür hadiseler caddelerin kenarına dikilen tablolar ve alametler gibidir. Bu tablolar küçük olmasına rağmen çok büyük anlamla taşımaktadır. Trafik ve şoförlerin kılavuzluğu hususunda önemli bir role sahiptirler.

Halid b. Said’in gördüğü rüya da bu türden bir rüya idi. Zira o rüya Halid’i dünya ve ahiret saadetine ulaştırdı.

Bir dönem Allah Resulü (s.a.a) gizli bir şekilde insanları İslam’a çağırıyordu. Henüz bir kaç kişi dışında hiç kimse onun dinini kabul etmemişti. Halid bir gece rüyasında oldukça büyük ve tehlikeli bir uçurumun kenarında durduğunu gördü. Uçurumdan büyük bir ateş alevleniyor, yukarıya doğru uzanıyordu. Babası Said Halid’i o ateşe atmak istiyordu ama Allah Resulü (s.a.a) onu tutmuş ateşe düşmesine engel oluyordu.

Halid korku içinde uykusundan uyandı ve kendi kendisine şöyle dedi: “Allah’a yemin olsun ki bu sadık ve doğru

---

1. **Tabakat**, c. 4, s. 95; **Usd’ul Gabe**, c. 2, s. 82; **İstiab**, c. 1, s. 398; **Tarih-i Taberi**, c. 3, s. 168; **Kamil-i İbn-i Esir**, c. 2, s. 60; **el-İsabe**, c. 1, s. 406; **Sefinet’ul Bihar**, c. 1, s. 405 ve **Tenkih’ul Mekal**, c. 1, s. 391.

bir rüyadır.” O gecenin ertesi günü Ebu Bekir ile görüştü ve ona rüyasını anlattı. Ebu Bekir şöyle dedi: “Hayırlı bir rüyadır. Rüyanın tabiri ise senin Müslüman olman ve Peygamber-i Ekrem’e (s.a.a) tabi olman ve böylece Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) seni ateşe düşmekten korumasıdır. Ama baban şirk, küfür ve sapıklık üzere baki kalacaktır.” Bu konuşmanın ardından Halid Allah Resulü’nü (s.a.a) görmeye gitti. Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) evine girdikten sonra şöyle seslendi: “Ey Muhammed! İnsanları neye davet ediyorsun ve senin dininin hakikati nedir?” Peygamber-i Ekrem (s.a.a) ona şöyle cevap verdi: “Ben insanları yegane ve eşsiz olan Allah’a ve kendi nübüvvetime davet ediyorum. Onları duymayan, görmeyen ve hiç bir fayda ve zarar sağlamayan, putlara tapmaktan alı koyuyorum.”

Halid önceden bir hazırlık içinde bulunduğu sebebiyle Allah Resulü’nün (s.a.a) sağlam ve güçlü mantığı karşısında karar kıldı ve can-u gönülden İslam dinini kabullendi. Allah Resulü (s.a.a) ise Emevi büyüklerinden birinin oğlunu İslam’a davet edebildiği için oldukça sevinçliydi.

Babası oğlu Halid’in Müslüman olduğundan haberdar oldu. Kin ve gazabından dolayı dişlerini sıkıyor ve yerinde duramıyordu. Diğer çocuklarını kölesi ile birlikte Halid’i getirmeleri için gönderdi. Onlar Halid’i buldular ve babasının yanına getirdiler. Halid’in babası ile karşı karşıya geldiği sahne oldukça ilginç ve heyecan dolu bir sahne idi. Zira babası Halid’i görünce onu kınamaya başladı, elinde olan sopası ile Halid’in başına ve yüzüne vurmaya başladı. Sopa kırılınca da büyük bir öfke içinde şöyle feryat etti: “Sen Muhammed’e mi uydun? Oysa gördüğün gibi o kendi kavmine (Kureyş’e) karşı muhalefet içine girmiş ve getirdiği dini ile onların ve atalarının ilahını kötölemektedir.”

Heyecan, hamaset ve iman ile dolu olan Halid hiç korkmadan ve tereddüt içine girmeden şöyle cevap verdi: “Allah’a yemin olsun ki Muhammed kendi davetinde doğru sözlüdür ve ben bu cihetten ötürü ona uydum.”

Halid’in babası sinirden ve rahatsızlıktan nerede ise can verecekti. Bu yüzden oğlunu sövmeye ve kendisine ağır sözler etmeye başladı ve ona sonunda şöyle dedi: “İstediğin yere git. Artık sana hiç bir şey vermeyeceğim.” Halid şöyle dedi: “Eğer sen bana su ve yiyecek vermezsen bu önemli değildir. Zira Allah bana rızkımı verecektir.”

Bu konuşmadan sonra Halid’in babası onu hapsedmelerini ve kendisine su ve yiyecek vermemelerini emretti. Mekke’nin sıcak havasında Halid üç gün üç gece boyunca bu hapiste kaldı. Sonunda bir fırsatını bulup kaçmayı başardı. Halid’in babası diğer çocuklarına şöyle dedi: “Sizden her kim onunla konuşursa ona da bu şekilde davranırım.” Bu yüzden Halid, ailesi ile olan irtibatını kesti ve Allah Resulü’ne (s.a.a) katıldı. Gece gündüz Allah Resulü’nün (s.a.a) yanında hazır bulundu.

Halid sadece babası tarafından sevgisizlik, baskı ve tehdit görmekle kalmadı, Müslüman olduğu haberi Mekke’de yayılınca Kureyş’in büyükleri de onu tehdit ettiler ve ona karşı düşmanlık izharında bulundular. Ama Halid İslam düşmanları karşısında yüce ve sağlam bir dağ gibi durdu ve direniş gösterdi.

Bir gün Ebu Süfyan, Halid’i gördü ve şöyle dedi: “Ey Halid! Sen Müslüman olmakla ailenin şerefini lekeledin.” Halid ona şöyle cevap verdi: “Sen yanlışlık ediyorsun, ben bu amelimle şerafetin temelini sağlamlaştırdım ve kemale erdirdim.”

Böyle bir cevabı beklemeyen Ebu Süfyan onu tehdit ederek şöyle dedi: “Sen henüz genç birisin, biraz işkence altında kalacak olursan şerafet temellerini kendiliğinden kısaltmış olursun (yani inançlarından el çekmek zorunda kalırsın).”¹

Halid’in Çeşitli Sahnelerde Yer Alması

Halid b. Said İslam’ı kabul ettiği günden beri sürekli olarak bütün olaylar sahnesinde faal bir şekilde yer almıştır. Biz özet olarak bunları hatırlatmaya çalışalım.

Habeşistan’a Hicret

Müşriklerin ve putperestlerin Müslümanlar üzerindeki baskısı artınca Allah Resulü (s.a.a) Müslümanlara Habeşistan’a hicret etmelerini ve oradaki padişahın emanında güven içinde yaşamalarını emretti. Bu yüzden bir grup Müslüman Habeşistan’a hicret ettiler. Kısa bir müddet sonra Habeşistan’da yayılan bir söylenti sebebi ile Müslümanlar Mekke’ye geri dönmek zorunda kaldılar. Mekke’ye girdikleri zaman bu söylentinin temelsiz olduğunu anladılar. Bu yüzden Müslümanlar yeniden Habeşistan’a geri döndüler. Bu hicret İslam tarihinde ikinci hicret olarak adlandırılmıştır. Halid eşi ve kardeşi Amr ile birlikte bu gruba katılarak

---

1. **Tabakat**, c. 4, s. 94; **Usd’ul Gabe**, c. 2, s. 82; **İstiab**, c. 1, s. 402; **el-Bidaye ve’n Nihaye**, c. 3, s. 32; **Hayat’us Sahabe**, c. 1, s. 91; **el-İsabe**, c. 1, s. 406; **ed-Derecet’ur Refia**, s. 392; **Ensab’ul Eşraf**, c. 4, s. 25 ve **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 1, s. 175.

Habeşistan'a hicret etti. On yıldan fazla Habeşistan'da yaşadı, sonunda Hayber fethinden sonra Medine'ye geri döndüler.¹

Peygamberin (s.a.a) Katibi

Halid b. Said Allah Resulü'nün (s.a.a) katiplerinden biri idi. Allah Resulü'nün (s.a.a) Arap kabileleri veya o dönemde yaşayan büyük şahsiyetlere gönderdiği mektuplar Halid tarafından kaleme alınıyordu. Bu iş de Halid'in şahsiyet ve azametini göstermektedir.

Tarihte yer alan sayısız olaylar esasınca gönderilen bu mektuplar neticesinde birçok kabilelerin İslam'ı kabul ettiği açıkça anlaşılmaktadır. Bu kabilelerden biri de Sakif kabilisidir.²

Yemen'de Memuriyet

Halid Allah Resulü (s.a.a) tarafından Yemende zekat toplamakla görevlendirilmişti. Yemen'e gideceği zaman Allah Resulü (s.a.a) Halid'e şöyle buyurdu: “Kendisine vardığın ve içlerinden ezan sesini işittiğin hiç bir topluluğa karışma. Ama ezan sesini işitmediğin her yerde oranın ahali-sini İslam'a davet et.” Halid Allah Resulü (s.a.a) vefat edinceye kadar da bu görevi üstlenmiş bulunmaktaydı.³

1. **Tabakat**, c. 4, s. 99; **Hayat'us Sahabe**, c. 1, s. 530; **Sefinet'ul Bihar**, c. 1, s. 204; **Tarih-i Taberi**, c. 3, s. 570; **el-Bidayet-u ve'n Nihaye**, c. 4, s. 143 ve **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 1, s. 238.

2. **Tarih-i Taberi**, c. 2, s. 218; **Kamil-i İbn-i Esir**, c. 2, s. 313; **Tabakat**, c. 4, s. 94; **Hayat'us Sahabe**, c. 1, s. 272 ve **el-Bidaye ve'n Nihaye**, c. 5, s. 29.

3. **Kamil-i İbn-i Esir**, c. 1, s. 336; **Tabakat**, c. 4, s. 296; **Tarih-i Taberi**, c. 4, s. 173 ve **Hayat'us Sahabe**, c. 1, s. 166.

Ali'nin (a.s) Yanında

Halid, Allah Resulü'ne (s.a.a) ve değerli Ehl-i Beytine karşı büyük bir ilgi ve alaka duyduğu için başka hiç kimseye biat etmedi ve bu hususta Ali'nin (a.s) muhalifleri ile hiç bir şekilde uzlaşmadı ve onlarla bir alışverişte bulunmadı aksine sürekli olarak Hz. Ali'yi (a.s) himaye etti ve bu konuda tarih kitaplarında da yer aldığı üzere çok etkileyici ve ateşli konuşmalarda bulundu.¹

Hayırlı Akıbet

Halid b. Said evde oturmayı, rahat etmeyi, dünyevi mazarlardan istifadede bulunmayı ve sorumsuzluğu kabul eden ve reva gören birisi değildir. Zira sürekli olarak aziz İslam'ın ilerlemesi için çaba ve faaliyet göstermişti. O can ve gönülden savaş meydanlarında fedakarlık ediyordu. Bu savaşların biri H. K. 14. yılın Muharrem ayında Merc'us Suffer bölgesinde meydana gelen savaştı. Halid geceleyin bu savaştan hemen önce şöyle diyordu: "Bana bu savaşta şehit olacağım ilham edildi." Bu savaş İslam ordusu ile Rumlar arasında gerçekleşen bir savaştı. Halid bu savaşta şehit olan ikinci kişi idi. şehadet yüce Allah'ın Halid'e ih-sanda bulunduğu en güzel armağan idi.²

---

1. **İrşad-i Mufid**, s. 84; **Kamus'ur Rical**, c. 3, s. 480; **ed-Derecat'ur Refia**, s. 393; **Usd'ul Gabe**, c. 2, s. 73; **İstiab**, c. 1, s. 400; **Hayat'us Sahabe**, c. 2, s. 157; **Tenkih'ul Mekal**, c. 1, s. 391; **İhticac-i Tebersi**, c. 1, s. 47; **Bihar'ul Envar**, c. 28, s. 202 ve **Şerh-u Nehc'il Belağa**, c. 2, s. 58.

2. **Tarih-i Taberi**, c. 3, s. 96; **Kamil-i İbn-i Esir**, c. 2, s. 402; **İstiab**, c. 1, s. 400 ve **Tabakat**, c. 4, s. 99.

ÇELİK İRADELI GENÇ HABBAB B. ERETT

Habbab b. Erett'in künyesi Ebu Yahya veya Eba Abdil-lah idi. Habbab b. Erett sahabeden ve İslam'da önde gelen şahsiyetlerden biri sayılıyordu. Habbab. B. Erett Mekke şehrinde Hezaa veya Ben-i Zühre kabilesinden bir kadının evinde kölelik ediyordu ve o kadının kölesi idi. Habbab'ın işi kılıç tamir etmek ve demircilik idi. Allah Resulü (s.a.a) bu gence gidip geliyor ve onunla ünsiyet içinde bulunuyordu. Habbab da batın sefası ve kalp temizliği neticesinde Allah Resulü'nün (s.a.a) bisetinin başlangıcında ve ilk günlerinde iman etti. Bu yüzden Habbab'ın Müslüman olan altıncı erkek olduğu söyleniyor. Habbab sağlam ve güçlü bir imana sahip idi. Her ne kadar işkence ettilerse de o inançlarından ve dininden el çekmedi.

Mekke müşrikleri onu yakaladılar ve diğer birçokları gibi üzerine demirden bir zırh giydirdiler ve sıcak güneşin altında Mekke'nin çakıl taşları üzerine oturtular, böylece sıcak demirin ve çakıl taşlarının harareti sebebiyle teslim olacağını ve dini inançlarından el çekeceğini sanıyorlardı. Ama bu işkencelerin onu pek etkilemediğini görünce odunlarla büyük bir ateş yaktilar ve ateş tam alevlendiği bir sırada Habbab'ın bedenini soydular ve sırt üstü onu alevlenmiş ateş korlarının üzerine yatırdılar.

Habbab şöyle diyor: "Bu esnada Kureyş'ten bir kimse yanıma geldi ayağını göğsümün üzerine koydu ve bedenimin eti ateşi söndürünceye kadar ayağını göğsümün üzerin-

den indirmede.” Ömrünün sonuna kadar Habbab'ın sırtındaki yanık izleri baras¹ ve pis² şeklinde açıkça göze çarpıyordu. Ömer hilafet makamına erişince bir gün Habbab'ı gördü ve ona İslam'ın ilk yıllarında Kureyş müşriklerinin eli ile kendisine uygulanan işkenceleri sordu. Habbab ona şöyle dedi: “Şu sırtıma bir bak.” Ömer onun sırtına bakınca şöyle dedi: “Şimdiye kadar böyle bir şey görmemişim.”

Şa'bi şöyle diyor: “Habbab müşriklerin işkenceleri karşısında sabreden ve Allah'a iman etmekten asla el çekmeyen kimselerden biri idi. onu bu şekilde gören müşrikler o taşları ısıtıyor ve sırtındaki etler eriyinceye kadar o taşları Habbab'ın sırtına bastırıyorlardı.” Daha önce de ifade ettiğimiz gibi Habbab Ümmi Enmar adında bir kadının kölesi idi. Habbab'ın Müslüman olduğu haberini o kadına haber verdiler. Kadın bu olaydan haberdar olunca bir demiri dağladı ve Habbab'ın başının üzerine koydu. Bu şekilde Habbab'ı Allah Resulü'nü (s.a.a) sevmekten ve dinini kabul etmekten alı koymaya çalışıyordu.

Habbab gördüğü bu işkenceleri Peygamber-i Ekrem'e (s.a.a) şikâyetinde bulundu. Allah Resulü (s.a.a) ise onun hakkında dua etti ve şöyle buyurdu: “Allahumme unsur Habbaben” (Ey Allahım! Habbab'a yardım et.) Bu duadan sonra o kadın şiddetli bir baş ağrısına maruz kaldı ve bu baş ağrısından dolayı tıpkı köpekler gibi inliyordu. Sonunda durumu öyle bir yere vardı ki kendisine şöyle dediler: “Bu acının dinmesi için bir demiri kızdırıp başına koymaları gerekir. Bu yüzden o kadın Habbab'a bir demir parçasını kızdirmasını ve kendi kafasına koymasını emretti.”

---

1. Alacalı, abraş. Tedavi edilmesi mümkün olmayan ve vücutta beyaz lekeler meydana getiren bir hastalık.

2. Alacalı, abraş.

H. Ali Sıffın savaşına gidince Habbab hasta idi. bu hastalık sebebi ile Sıffın savaşına katılamadı. Dolayısı ile H. Ali (a.s) Habbab öldüğünde Kufe’de değildi. H. Ali (a.s) Sıffın savaşıdan geri dönünce Habbab’ın öldüğünden haberdar oldu ve onun hakkında şöyle buyurdu: “Allah Habbab b. Erett’e rahmet etsin! O rağbet ve istek üzere İslam’ı kabul etti ve itaat ederek hicrette bulundu ve kendi hayatına yetecek kadarı ile kanaatte bulundu.”

Habbab b. Erett meşhur olan görüşe göre H. K. 37 yılında Kufe’de vefat etti ve vasiyeti üzere onu Kufe şehrinin dışında defnettiler. Habbab b. Erett orada defnedilen ilk kimse idi. Zira o güne kadar Kufe’de dünyadan göçen her Müslüman’ı kendi evinde veya sokağın kenarında bir yere defnediyorlardı. Habbab’ın vefatından sonra artık Müslümanlar da ona tabi oldular ve ölümlerini Kufe şehrinin dışında toprağa verdiler.¹

---

1. **el-İsabe**, c. 1, s. 416; **Hilyet’ul Evliya**, c. 1, s. 143; **Sıfat’us Safvet**, c. 1, s. 168; **el-Alam**, Zerkeli, c. 2, s. 301; **İstiab**, c. 1, s. 423; **Bihar’ul Envar**, c. 22, s. 325 ve 339; **Hisal**, c. 1, s. 150 ve **Sefinet’ul Bihar**, c. 1, s. 373.

PEYGAMBER-I EKREM’İ (S.A.A) ASLA TERK ETMEYEN BİR GENÇ ZEYD B. HARISE

Zeyd b. Harise b. Şerhebil Kelbi, Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) ashabından biri idi. Hz. Ali’den (a.s) sonra Müslümanlığı kabul eden ikinci erkek sayılmaktadır. Hz. Hatice’nin yeğeni Hekim b. Hizam, Şam seferinden döndüğü zaman onu bir kaç kişi ile birlikte köle olarak satın almış ve Mekke’ye getirmişti. Zeyd o zamanlar henüz bir çocuktuktu. Hatice, Hekim’i görmeye gidince Allah Resulü’nün (s.a.a) eşiydi. Hekim halası Hz. Hatice’ye şöyle dedi: “Halacığım! Bu çocuklardan hangisini istersen al!” Hatice Zeyd’i seçti ve onu kendisi ile birlikte eve götürdü.

Allah Resulü (s.a.a) Zeyd’i görünce eşi Hatice’den onu kendisine bağışlamasını istedi ve Hatice’de Zeyd’i Peygamber’i Ekrem’e (s.a.a) bağışladı ve Allah Resulü (s.a.a) Zeyd’i azad etti ve onu evlatlığa aldı. Bu macera bisetten önce idi. Zeyd’in babası Harise, çocuğunun ayrılığına dayanamıyor ve tahammül edemiyordu. Bu yüzden sürekli ağlıyor ve bu konuda şiirler yazıyordu. Evladının Mekke’de Peygamberin (s.a.a) huzurunda olduğunu öğrenince çocuğunu kendisine geri döndürmesi için Allah Resulü’nün (s.a.a) huzuruna gitti Allah Resulü (s.a.a) Zeyd’e şöyle buyurdu: “Eğer istiyorsan bizim yanımızda kal ve istemiyorsan babanın yanına geri dönebilirsin.” Zeyd şöyle dedi: “Ben sizinle kalmak istiyorum.” Böylece H. K. 8. yılda Mute savaşında¹ İslam ordusunun komutanlarından ve bayraktarlarından biri oluncaya

---

1. İslâm devletinin Medine’de kurulmasından sonra Müslümanlarla Rumlar arasında yapılan ilk savaş. Mûte, Şam bölgesine giren Belka yakınlarında bir yerin adıdır. (Müt.).

ve o savaşta şehadet makamına erişinceye kadar Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) yanında kaldı.”¹

Bazılarının yazdığına göre ise Hatice, Zeyd'i sekiz yaşında iken Allah Resulü'ne bağışlamıştır.² Bu yüzden Zeyd yirmi yıl Peygamber-i Ekrem'den (s.a.a) küçük idi. Dolayısıyla Peygamber-i Ekrem yirmi sekiz yaşında iken yani Hatice ile evlendikten üç yıl sonra ve bisetten on iki yıl önce bu olay meydana gelmiştir.³

---

1. **el-İsabe**, c. 1, s. 563; **Sıfat'us Safvet**, c. 1, s. 147, **Tarih-i Bağdad**, c. 1, s. 363; **er-Revzu'l Unuf**, c. 1, s. 164; **el-A'lam**, c. 3, s. 57; **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 1, s. 247; **Nihayet'ul Erb**, c. 16, s. 184; **Uyun'ul Eser**, c. 1, s. 94 ve **Tarih'ul İslam**, c. 1, s. 138.

2. **Usd'ul Gabe**, c. 2, s. 224.

3. **Siret'un Nebiyy**, c. 1, s. 266 ve **Tarih-i Peygamber-i İslam**, s. 77.

İMANLI GENÇ ABBAD B. BİŞR

Abbad b. Bişr-i Eşheli-i Hazreci, Medine Ensarından biri ve bütün savaşlarda Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) yanında hazır bulunan Allah Resulü'nün (s.a.a) sahabesinden biri idi. Abbad Müslüman kabileler arasında zekat ve sadakalar toplamakla görevlendirilmiş biri idi. Tebuk savaşında¹ ise gözcülükle görevlendirilmişti. H. K. 12. yılda Yemame savaşında şahadete erişti.²

Cabir b. Abdullah Ensari şöyle diyor: "Zat'ur Rika" gazvesinde durak yeri olan Nahl adında bir bölgeye eriştiğimizde Müslümanlardan bir kimse müşriklerden bir kadını buldu ve onu esir etti. O kadının eşi geri dönünce gerekli araştırma ve incelemeden sonra eşinin esir düştüğünü anladı ve kendi kendisine Müslümanlardan ve Allah Resulü'nün (s.a.a) ashabından birinin kanını dökmedikçe evine dönmeyeceğine dair yemin etti ve bu karar üzere İslam ordusunu takibe koyuldu. Peygamber (s.a.a) bir menzilde konakladı ve şöyle dedi: "Bugün bizleri gözetlemeyi ve nöbet tutmayı kim üzerine alacak?"

Muhacirlerden Ammar Yasir ve Medine Ensarından Abbad b. Bişr bu görevi üstlendi. Daha sonra vadinin geçidine doğru gittiler ve orada mevzilendiler. Gecenin ilk yarısında Abbad ve ikinci yarısında ise Ammar gözcülük yapacaktı.

---

1. Tebuk Arap yarımadasının kuzeyinde Medine ile Şam'ın ortasında bir yerin adıdır. Suyu ve hurmalığı olan bir yerdir. Bu savaş yolculuğunun son ucu burası olduğu için "Tebük Gazası" adı ile anılmıştır. Bu seferde savaş olmamış fakat en güçlü bir İslâm ordusu teçhiz edilmiş, böylece askerî ve siyasî açıdan önemli bir zafer kazanılmıştır. (Müt.).

2. **el-A'lam Zerkeli**, c. 3, s. 257; **Tabakat**, c. 3, s. 17; **el-İsabe**, c. , 2, s. 263 ve **Tehzib'ut Tehzib**, c. 5, s. 90.

Bu yüzden Ammar uyudu ve Abbad namaz kılmakla meşgul oldu.

Bu arada o müşrik kimse geldi, Ensardan olan adamı görünce İslam ordusunun erlerinden biri olduğunu anlayınca ona doğru bir ok attı ve ok Abbad'a isabet etti. Abbad oku bedeninden çıkardı ve tekrar ibadetle meşgul oldu. O adam ikinci oku attı ve ok yine Abbad'a isabet etti. Abbad namazını terk etmedi ve böylece üçüncü ok da ona isabet etti. Abbad aldırmadan rükuya gitti ve secdeye kapandı ve böylece namazını bitirdi.

Ammar'ı uyandırdı ve şöyle dedi: Kalk, artık benim ayaklarımın üzerinde duracak gücüm kalmadı.” Ammar kalktı ve orada gözcülerin iki kişi olduğunu anlayan müşrik adam kaçtı. Ammar, Abbad'ın kanlı bedenini görünce şöyle sordu: “Subhanellah! Neden sana vurduğu ilk okta beni uyandırmadın?” Abbad şöyle dedi: “Kur'an'dan bir sure, Kehf suresini okuyordum. Onu yarıda bırakmaya gönlüm razı olmadı. Ama okların bir biri ardınca geldiğini görünce seni uyandırdım Allah'a yemin olsun ki eğer görevimi yapmakta kusur işlemiş olma korkusuna kapılmasaydım ve düşmanın baskın düzenleyeceğinden endişeye kapılmasaydım ne pahasına olursa olsun Kehf suresini okumayı terk etmezdim. Her ne kadar nefesim kesilse ve canım alınsaydı bile. Bu sureyi okumaktan el çekmezdim.”¹

---

1. Sire-İbn-i Hişam, c. 2, s. 150 ve Tarih-i Peygamberi İslam, s. 373.

GENÇ ELÇİ CABİR

Abdullah'ın oğlu Cabir Medine'nin Ensarından ve Hazreç kabilesinden olan bir kimse idi. Künyesi Ebu Abdillah ve Ebi Abdurrahman idi. Cabir sahabeden ve Allah Resulü'nün (s.a.a) değerli dostlarından biri sayılıyordu. O hicretten on altı yıl önce Medine'de dünyaya gözlerini açtı.¹

Allah Resulü (s.a.a) İslam dinini yaymak için Mus'ab b. Umeyr'i Medine'ye gönderdikten sonra İslam tarihinde yepyeni bir sayfa açılmış oldu. İnsanların kalplerinde bir heyecan ve alaka vücuda geldi. Bu açıdan Müslümanlar hac merasiminin gelip çatması ve Peygamber-i Ekrem'i (s.a.a) yakından ziyaret etmek için adeta gün sayıyordu. Bu bekle-yiş sona erdi ve hac mevsiminin zamanı gelip çattı. Medine kervanı Mekke'ye doğru yola koyuldu. Bunlar arasında yetmiş üç Müslüman vardı. Bisetin on ikinci yılında Zilhicce ayının on üçüncü gecesinde henüz geceden az bir zaman geçmişken Akabe'nin alt tarafında Müslümanlar bir araya geldiler ve Allah Resulü'ne (s.a.a) biat ettiler. Bütün güçleri ile Allah Resulü'nü (s.a.a) savunacaklarına dair onunla sözleştiler. Bu oturumdan sonra Allah Resulü (s.a.a) cemiyetin temsilcileri olarak on iki kişiyi seçti ve Medine Müslümanlarının başkanını seçmeyi onlara bıraktı.²

O gece bu grup arasında on altı yaşında Cabir adlı bir genç çocuk göze çarpıyordu. Cabir de babası ile birlikte o tarihi biat merasimine katılmıştı.³

---

1. el-A'lâm, Zerkeli, c. 2, s. 104.

2. Tabakat, c. 3, s. 561

3. Usd'ul Gabe, c. 1, s. 257; İstiab, c. 1, s. 223 ve İhtiyar-u Marifet'ir Rical, s. 43.

Cabir de tıpkı babası gibi İslam'a ilk inanan kimselerden biri idi. İslam savaşlarından tam on sekiz savaşta Allah Resulü'nün (s.a.a) yanında savaşmıştır. Gerçi bizzat Cabir'in kendisinden Bedir ve Uhud savaşı dışında diğer tüm gazvelere katıldığı nakledilmiştir.¹

Cabir'in Dolup Taşan İlmî

Cabir sadece Allah yolunda savaş ve cihad meydanlarında bir kahraman ve büyük bir şahsiyetten ibaret değildi. O ilim, bilgi ve marifet meydanında da seçkin bir mert ve seçkin bir çehre sayılıyordu. Zira Cabir risalet hanedanının ilimlerinden ve marifetlerinden nasiplenmiş ve Allah Resulü'nün (s.a.a) hanedanının bilgi ve ilminden dolu dolu hazineler göğsünde barındırmıştır. Tarih yazarlarının dediği üzere Cabir Allah Resulü'nden (s.a.a) bir çok hadisler nakleden bir şahsiyet haline gelmiştir.²

Cabir insanların kendisine müracaat ettiği kimselerden biri idi.³ Cabir Allah Resulü'nün (s.a.a) mescidinde ders oturumları düzenliyor ve böylece ilim ve bilgiye susamış kimseleri kendi varlığından nasiplendiriyor ve onlara faydalar sağlıyordu.⁴

Risalet Hanedanı İle Dayanışma

Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) dostları arasında özel bir mahbubiyeti olan ve İslam tarihinde meşhur bulunan bazı kimseler vardır ve onlardan birisi de Cabir'dir. Bu sevimli oluşun sebebi ise Cabir'in, Allah Resulü'nün (s.a.a) ailesi

1. **Usd'ul Gabe**, c 1, s. 257; **el-İsabe**, c. 1, s. 214 ve **İstiab**, c. 1, s. 22

2. **el-İsabe**, c. 1, s. 214 ve **Ayan'uş Şia**, c. 4, s. 46.

3. **Hayat'us Sahabe**, c. 3, s. 787.

4. **A'yan'uş Şia**, c. 4, s. 47 ve **el-A'lam**, Zerkeli, c. 2, s. 140.

ile olan derince manevi bir bağı idi. Zira Cabir sürekli olarak Allah Resulü'nün (s.a.a) ve Ehl-i Beyt'inin (a.s) yanında hazır bulunuyordu. Cabir bu büyük ilgi ve alakasını çok hassas ve zor şartlarda dahi ispat etmiştir.

Bu cihetten İmam Sadık (a.s), Cabir hakkında şöyle buyurmuştur: “Cabir, biz Ehl-i Beyt’e karşı vefakar ve samimi idi.”¹

Bu yüzden Allah Resulü (s.a.a) vefat ettikten sonra sürekli olarak risalet hanedanı ile birlikte oldu. Hz. Ali'nin (a.s) Muaviye'nin isyankarlıklarına karşı aşırı savaş cereyanında ve Siffin savaşında onun en sadık dostlarından biri olarak kaldı.²

Cabir savaş meydanlarında hazır bulunmaktan da öte her alanda elinden geleni yapıyordu. Ebu Zubeyr bu konuda şöyle diyor: “Cabir esasına dayanıyor ve geçtiği sokaklarda ve Ensarın teşkil ettiği meclislerde şöyle diyordu: “Hz. Ali (a.s) insanların en iyisidir. Her kim bu konuyu inkar ederse hakkı öldürmüş sayılır. Ey Ensar grubu! Çocuklarınızı Ali'nin (a.s) sevgisi üzere terbiye edin.”³

Ebu Zubeyr şöyle diyor: “Cabir’e, “Ali nasıl bir şahsiyetti?” diye sordum. Cabir gözlerinin üzerine kadar inen kaşlarını yukarıya kaldırdıktan sonra şöyle dedi: “Ali yer yüzünde insanların en hayırlısıdır. Biz yüce Peygamber (s.a.a) zamanında münafıkları Hz. Ali'ye (a.s) düşmanlık vesilesi ile tanıyorduk.”⁴

---

1. İhtiyar-u Marifet'ir Rical, s. 43 ve Tenkih'ul Mekal, c. 1, s. 199.

2. A'yan'uş Şia, c. 4, s. 69 ve Usd'ul Gabe, c. 1, s. 257.

3. İhtiyar-u Marifet'ur Rical, s. 44.

4. Muhteser-i Tarih-i Dimeşk, c. 2, s. 447.

Cabir'e, Ali (a.s) ile savaşmanın ve ona muhalefette bulunmanın haram oluşunu sorduklarında cevap olarak şöyle buyurmuştur: “Hz. Ali (s. a) ile savaşmanın haram olduğunu kafirler dışında hiç kimse inkar etmez ve şüpheye düşmez.”¹

Bu anlamda Cabir'den bir çok rivayetler nakledilmiştir.

2

Cabir'e Göre Ulu'l Emr (Emir Sahibi)

Birçok kimseler “Ulu'l emr” kavramının anlamı hususunda yanlışlığa düşmüşlerdir. Bu yüzden zalim ve zorba dahi olsa işlerin dizginlerini eline geçiren bütün yöneticileri ulu'l emr sanmışlardır. Böyle bir zalim kimseye itaat etmeyi ve izinde yürümeyi farz kabul etmişlerdir. Bu yüzden zalim ve zorba yöneticilerin güçlenmesine neden olmuşlardır. Bu yanlış düşünce sonuçta Müslümanlar için birçok sıkıntılar vücuda getirmiştir. Şiilere göre ise yönetici olan herkesin ulu'l emr (emir sahibi) olması mümkün değildir. Aksine ulu'l emr Peygamber (s.a.a) tarafından tayin edilen ve Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) yerine geçen on iki kişidir. Bu kimselere itaat, Allah'a ve Peygambere itaatin yanında karar kılmıştır.

Bu konuda Cabir, Peygamber-i Ekrem'den (s.a.a) bu konuyu açık bir şekilde ispat eden ve hakikati şeffaf bir şekilde beyan eden bir hadis nakletmektedir. Cabir şöyle diyor:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ)

1. A. g. e. c. 3, s. 112.

2. Nur'us Sakaleyn, c. 4, s. 570; Sefinet'ul Bihar, c. 1, s. 141; Kamus'-ur Rical, c. 2, s. 314 ve Tenkih'ul Mekal, c. 1, s. 199.

“Ey iman edenler! Allah’a itaat edin. Peygamber’e itaat edin ve sizden olan ulu’l-emre (idarecilere) de...”¹

Ayeti nazil olduğunda Allah Resulü'ne (s.a.a) şunu sordum: “Bizler Allah ve Resulünü (s.a.a) tanıyoruz ve onlara itaat ediyoruz ama Allah’ın, itaatlerini kendisine ve size itaatin yanında zikrettiği ulu’l emr kimlerdir?”

Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: “ulu’l emr benim yerime geçenler ve benden sonra önder olanlardır. Bunların birincisi Ali (a.s), ondan sonra Hasan (a.s) ve Hüseyin (a.s), Ali b. Hüseyin (a.s), Tevrat’ta Bakır diye meşhur olan Muhammed b. Ali’dir (a.s). Ey Cabir! Sen onu göreceksin (o zamana kadar hayatta kalacaksın.) onunla görüştüğün zaman kendisine selamımı ilet.

Ondan sonra Cafer b. Muhammed (a.s), sonra Musa b. Cafer (a.s), sonra Ali b. Musa (a.s), ondan sonra Muhammed b. Ali (a.s), ondan sonra Ali b. Muhammed (a.s), ondan sonra Hasan b. Ali (a.s), ondan sonra adı ve künyesi benim adımın ve künyemin aynısı olan çocuğudur. Dünyanın doğu ve batısı onun eli ile fethedilecektir. O gözlerden gizlenecek ve uzun bir süre gaybete çekilecektir. Bu sebeple Allah’ın kalplerini iman ile tertemiz kıldığı kimseler dışında insanlardan bir grup onun imameti hakkında şüpheye düşecektir.”²

---

1. Nisa suresi, 59. Ayet.

2. **Tefsir-i Safi**, c. 1, s. 366 ve **Kemaluddin ve Temam’un Nimet**, c. 1, s. 365.

Cabir'den "levh" rivayeti diye meşhur olan birçok rivayetler ve Şia'nın yüce imamlarının ve gerçek emir sahiplerinin isimleri hakkında bir çok kaynaklar nakledilmiştir.¹

Cabir Muaviye'nin Hediyesini Kabul Etmedi

Daha önce de hatırlattığımız gibi Cabir Allah Resulü'ne (s.a.a) ve değerli Ehl-i Bey'tine karşı gönülden bağlı idi ve onların düşmanları ile alsa uzlaşmıyordu.

Bir gün Cabir bir işini görmek için Şam'a gitti. Muaviye ile görüşmek istedi. Cabir'in, Peygamberin (s.a.a) ehli beytine büyük bir ilgi duyduğunu bilen Muaviye bir müddet onu beklemeye aldı. Bir kaç günden sonra onun kendisi ile görüşmesine izin verdi. Cabir Şam sarayında Muaviye ile karşılaşınca Muaviye'ye hitap ederek şöyle dedi: "Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) şöyle buyurduğunu işitmedin mi: Her kim ihtiyaç sahiplerine ve sıkıntısı olanlara yol vermez ve onların sorunları ile ilgilenmez ise Allah onu hacet ve perişanlık gününde kendi rahmetinden uzak kılar."

Cabir'in sözlerine öfkelenen Muaviye şöyle dedi: "Ben Allah Resulü'nün (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittim: "Benden sonra öyle bir hükümet ile karşı karşıya geleceksiniz ki onun zulümleri ve baskıları karşısında sabretmeniz gerekir."

Cabir şöyle dedi: "Doğru söyledin ve unuttuğum şeyi bana hatırlattın." Cabir bu sözü söyledikten sonra saraydan çıktı, bineğine bindi ve Şam'ı terk etti. Muaviye hatasını telafi etmek için Cabir'e altı yüz dinar gönderdi. Ama Cabir o parayı almadı ve Muaviye'ye geri gönderdi. Parayı geti-

---

1. **Uyun-u Ehbar'ir Rıza**, c. 1, s. 40; **Bihar'ul Envar**, c. 36, s. 193 ve **Kemaluddin**, c. 1, s. 423.

ren memura ise şöyle dedi: “Muaviye’ye de ki: Ey ciğer yiyen kadının oğlu! Ben hiç bir zaman senin amel defterine güzel amellerin kaydedilmesine vesile olmayacağım.”¹

Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) Elçisi

Cabir’in iftihar ve kıvanç duyulacak özelliklerinden biri de Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) selamını Şiilerin beşinci İmam’ı, İmam Bakır (a.s) için taşımış olmasıdır. Cabir Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) vefatından yıllar sonra bu mesajı İmam Bakır’a (a.s) ulaştırmıştır.

İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: “Bir gün gözleri görmeyen Cabir’i görmeye gittim, ona selam verdim ve o da selamımı aldı ve “Siz kimsiniz?” diye sordu. Ben, “Muhammed b. Ali’yim” diye söyledim. O şöyle dedi: “Ey oğulcağızım! Bana yaklaş, ben de ona yaklaşıncı Cabir ellerimi öptü ve ayaklarımı öpmek için yere eğildi. Ben hemen kendimi kenara çektim. Bunun üzerine Cabir şöyle dedi: “Peygamber (s.a.a) size selam söyledi.” O şöyle buyurdu: “Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi Muhammed’in (s.a.a) üzerine olsun. Peygamber (s.a.a) bana nasıl selam gönderdi.”

Cabir şöyle dedi: “Bir gün Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) huzuruna vardım ve bana şöyle dedi: “Ey Cabir sen o kadar uzun yaşayacaksın ki Muhammed b. Ali b. Hüseyin adındaki çocuklarımdan biri ile görüşeceksin. Allah ona nur ve hikmet bağışlayacaktır. Onunla görüştüğün zaman kendisine selamımı ilet.”² Bu anlamda birçok rivayetler nakledilmiştir.³

---

1. **Kamus’ur Rical**, c. 2, s. 317.

2. **İrşad-u Mufid**, s. 245.

3. **İlel’uş Şerayi**, s. 223 ve **Bihar’ul Envar**, c. 46, s. 225.

İmam Hüseyin'in (a.s) İlk Ziyaretçisi

İmam Hüseyin'in (a.s) ve değerli dostlarının şahadetinden sonra İslam toplumu Yezid'in kan dökücülüğü ve kudreti karşısında büyük bir korku içinde yaşıyordu. Ama Cabir bu korkunun etkisinde olmayan bir kimse idi. Aksine İmam Hüseyin'in (a.s) şahadetinin nedenini ve azametini tanıtmak için büyük bir çaba göstermiştir. Hak yolunun şehitlerinin mezar toprağını öpmek ve bu vesile ile nefret ve öfkesini bildirmek için Medine şehriden Kerbela'ya gitti. Böylece Hz. Hüseyin'in (a.s) muhaliflerini ve düşmanlarını rüsva etti. Cabir'in bu metodu büyük bir önem taşımakta idi. Zira:

Evvela o zamana kadar insanlar henüz Yezid'in kudretinden büyük bir korku içinde bulunuyordu. Hiç kimse açık bir şekilde Hz. Hüseyin'in (a.s) kabrini ziyaret etmeye cesaret edemiyordu.

İkinci olarak Cabir sıradan bir insan değildi. O Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) değerli ve seçkin ashabından biri idi. Müslümanlar ve halk arasında özel bir konuma sahipti. Dolayısı ile Cabir'in Medine'den Kerbela'ya İmam Hüseyin'in (a.s) kabrini ziyaret etmek için yola düşmesi Yezid'in hükümeti aleyhine indirdiği büyük bir darbe idi. Cabir Şia'nın ravilerinden, büyük şahsiyetlerden, yüce muhaddislerden ve tabiilerden biri olan Sad-i Kufi'nin oğlu Atiyye ile birlikte Kerbela'ya doğru yola koyuldu. Onlar H. K. 61 yılının Sefer ayının yirmisinde İmam Hüseyin'in (a.s) şahadetinin 40. günü onun kabrini ziyaret ettiler. O zaman Ehl-i Beyt'ten (a.s) esir düşenlerin kervanı Şam'dan dönmüş Kerbela'ya girmişlerdi. Onlar da Cabir ve Kerbela etrafındaki halk ile birlikte yas tuttular. Cabir'in ziyareti sıradan bir ziyaret değildi. Onun bu hareketi göz yaş, inleme ve hasret ile birlikte hamasi bir hareketti. Zira o bu metodu ile velayet

ve Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) Ehl-i Beyt'ine sevgisini açığa vurma bağlamında gelecek nesillere büyük bir ders vermişti.

Atiyye şöyle diyor: “Cabir b. Abdullah ile birlikte İmam Hüseyin'in (a.s) kabrini ziyaret için yola koyuldum. Kerbela'ya yaklaştığımız zaman Cabir Fırat nehrinde gusletti ve elbisesini giyindi. Güzel bir koku süründü ve kendisini süsledi ve İmam Hüseyin'in (a.s) kabrine doğru attığı her adımda Allah'ı zikretti. Kabre yaklaştığı zaman, “Elimi kabre ulaştır” dedi. Ben de elini kabrin üzerine koydum. Cabir büyük bir hüznün içinde bayıldı ve kabrin üzerine yığıldı. Ben yüzüne su serptim, kendine geldi ve üç defa, “Ya Hüseyin” diye feryat etti. Daha sonra şöyle dedi: “Dostuna cevap vermeyen birisi nasıl bir dosttur?”

Daha sonra bizzat cevap vererek şöyle dedi: “Nasıl cevap verebilirsin ki! Oysa boynunun damarları kesilmiş, kanın dökülmüş ve başın bedeninden koparılmıştır. Şahadet ederim ki sen peygamberlerden en iyisinin evladı, müminlerin emirinin çocuğu, takvanın ikizi, hidayet neslinden, ashab-ı kesa'nın¹ bir uzvu, ilahi seçkin kimselerin efendisinin ço-

---

1. Resulullah efendimizin sadık eşi Ümmü Seleme şöyle anlatır: Bir gün Fatıma, babası için yemek getirdi. O gün Resulullah benim evimdeydi. Resulullah kızına çok saygı gösterdi ve şöyle buyurdu: “Hadi git ve amca oğlum Ali'yi, evlatlarım Hasan ve Hüseyin'i de çağır ki birlikte yemek yiyelim.” Biraz sonra Ali ve Fatıma, Hasan ve Hüseyin ile birlikte içeri girdiler. Tam o sırada Cebrail nazil oldu ve şu ayeti getirdi: **“Allah siz ehli beyti her türlü çirkinlik ve kötülükten arındırmayı irade etti.”** Resulullah bana döndü ve şöyle buyurdu: “Hayber malı büyük abayı (kesa'yı) getir.” Ardından Ali'yi sağ yanına, Fatıma'yı sol yanına ve Hasan'la Hüseyin'i ayaklarına oturttu ve sol eliyle abayı üzerlerine çekerek sağ elini göklere uzattı ve üç kez şöyle buyurdu: “Ey

cuğu ve âlemdeki kadınların efendisi Hz. Fatıma'nın çocuğusun. Nasıl böyle olmayabilirsin ki? Oysa sen Peygamberlerin efendisinin elinden yemek yedin, takva sahiplerinin kucağında büyüdün, iman göğsünden süt içtin. İslam nuru ile sütten kesildin. Hayatta ve ölümden sonra tertemiz idin. Müminlerin kalbi senin ayrılığından ve uzaklığından dolayı incinmiştir. Ama sen her zaman dirisin, Allah'ın selamı senin üzerine olsun. Şehadet ederim ki sen kardeşin Yahya b. Zekeriya'nın (a.s) yolunda yürüdün ve onun gibi şehadete ulaştın.”

Daha sonra Cabir, kabrin etrafına bakarak şöyle dedi: “Ey Hüseyin'in (a.s) yanında yatan ve onun dergahında gömülü bulunan tertemiz ruhlar! Size de selam olsun.

Şehadet ederim ki sizler namazı ikame ettiniz, zekatı verdiniz, iyiliği emrettiniz ve kötülükten sakındırdınız. Dinsizlerle savaştınız ve ölüm sizi kucaklayıncaya kadar da Allah'a ibadet ettiniz. Muhammed'i Peygamber (s.a.a) olarak seçen Allah'a yemin olsun ki biz de sizin mükafatınıza ortağız.”

Atiyye şöyle diyor: “Cabir'e şunu sordum: Nasıl olur da biz bu şehitlerin mükafatına ortak olabiliriz? Oysa ki bizler şahadet yolunda bir adım atmamış ve kılıç sallamamışız.

Rabbim! Bunlar benim Ehl-i Beyt'im ve hanedanımdır, onları kötülüklerden arındır ve onları tertemiz eyle. Ben sizinle savaşanlarla savaşır, sizinle barışanlarla barışırim ve sizinle düşmanlık edenlere düşmanlık ederim.”

Tüm Şia ve Ehl-i Sünnet kaynaklarında üzerinde mutabakat olan bu rivayetten de anlaşıldığı üzere bu beş insana Ashab-i Kesa ve İmam Hüseyin'e de beşinci şahsiyet anlamına gelen “Hamis-i Kesa” lakabı verilmiştir. (Müt.).

Oysa onların başları Allah yolunda bedenlerinden koparılmış ve çocukları yetim ve eşleri dul kalmıştır.”

Cabir şöyle cevap verdi: “Ey Atiyye! Ben Peygamber-i Ekrem’den (s.a.a) şöyle buyurduğunu işittim: “Her kim bir grubu severse kıyamet günü onların safında karar kılar. Onlar ile birlikte bir yerde toplanır. Her kim bir grubun davranışlarını beğenirse onların mükafat ve cezasına ortak olur. Muhammed’i (s.a.a) peygamber olarak gönderen Allah’a yemin olsun ki benim ve dostlarımın niyet ve inancı, Hüseyin (a.s) ve dostlarının niyet ve inancıdır.”

Atiyye şöyle dedi: bu esnada Şam tarafından bir kervan gözüktü. Cabir’e şöyle dedim: “Şimdi Şam tarafından bir kervan gözüktü.” Cabir şöyle dedi: “Git ve bizim için o kervandan bir haber getir. Eğer Ömer b. Sa’d’ın adamları ise geri dön ve haber ver.” Atiye gitti ve kısa bir müddet sonra geri dönerek şöyle dedi: “Ey Cabir ayağa kalk ve Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) Ehl-i Beyt’ini karşıla. Zeyn’ül Abidin halası ve kız kardeşleri ile birlikte buraya gelmekte.”

Cabir, çıplak ayakları ve başı ile harekete geçti. İmam Zeyn’ül Abidin’e (a.s) vardığında İmam (a.s) ona şöyle buyurdu: “Sen Cabir misin?” o, “Evet” diye arz etti. İmam şöyle buyurdu: “Ey Cabir! Bu topraklarda erkeklerimiz öldürüldü, çocuklarımızın başı kesildi, kadınlarımız esir edildi ve çadırlarımız ateşe verildi...”¹

Nurlu Bir Yıldızın Batışı

Evet, Akabe biatine katılanlardan geriye kalanların en sonuncusu Cabir idi.² Cabir de Allah yolunda yıllarca cihat ettikten ve gayret gösterdikten sonra doksan yıldan fazla bir

1. A’yan’uş Şia, c. 4, s. 47.

2. Usd’ul Gabe, c. 1, s. 257.

ömre sahip iken H. K. 78 yılında gözlerini dünyaya kapadı ve temelli olarak Medine toprağında istirahatata çekildi.¹

---

1. **el-Alam**, Zerkeli, c. 2, s. 104 ve **Rical-i Tusi**, s. 12.

GENÇ HATİP CAFER-İ TAYYAR

Cafer Ebu Talib'in oğlu, sahabeden ve değerli İslam Peygamberi'nin (s.a.a) vefakar dostlarından ve Hz. Ali'nin (a.s) değerli kardeşidir. Yaş açısından Hz. Ali'den (a.s) on yıl daha büyüktür. Cafer çok zor şartlarda ve günlerde Müslüman olan kimselerden biridir. Bu açıdan Peygamber-i Ekrem (s.a.a) onu çok seviyor ve ona şöyle buyuruyordu: “Ey Cafer! Sen yaratılış ve ahlak açısından bana benziyorsun.”¹

Muhacirlerden ilk grup bisetin beşinci yılının Receb ayında Habeşistan'a hicret ettikleri zaman onların kılavuzu Osman b. Mahzun idi. Ama Habeşistan'a giden ikinci gurubun kılavuzu ise Cafer b. Ebu Talib olmuştur. O yirmi beş yaşında bir genç idi. Onun Esmâ Binti Umeys adındaki genç eşi de bu yolculukta onun yanında bulunuyordu.

Muhacirler arasında değerli kimseler ve diğer gençler olmasına rağmen hiç kimse Cafer kadar Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) teveccüh ve inayetine mazhar olmamıştır. Cafer Habeşistan'a bugünkü (Etiyopya) ülkesine girdiği zaman muhacirlerin sözcüsü olarak seçildi ve o da bu görevini en güzel şekilde yerine getirdi. Şimdi tarihin bu konuda nakletmiş olduğu bilgileri nakletmeye çalışalım:

Mekke müşrikleri Müslümanların Habeşistan'a hicret ettiğinden haberdar olduktan sonra o zamanlar put perest olan ve güzel hitabete sahip bulunan Amr b. As başkanlığında bir heyeti birçok hediyelerle birlikte Habeşistan padişahı ile

---

1. Sefinet'ul Bihar, c. 1, s. 158.

görüşmek için Habeşistan'a gönderdiler. Böylece Müslümanları geri çevirmek ve cezalandırmak istiyorlardı.

Bu grup, padişah ile görüşmeden önce sarayda bulunan kimselere de bir takım hediyeler verdiler ve onları bu vesile ile kendilerine celb etmeye ve kazanmaya çalıştılar. Bunun üzerine sarayda bulunanlar da onlarla her türlü iş birliğinde bulunacaklarına ve padişah ile görüşmelerini sağlayacaklarına dair söz verdiler. Kureyş elçileri padişahın huzuruna vardıklarında secdeye kapandılar. Daha sonra Habeşistan kralına hitaben şöyle dediler: Ey padişah! Bir takım cahil gençler bizim ülkemizden sizin ülkenize göçmüşlerdir. Bunlar atalarının dinini ve inançlarını terk etmişlerdir. Aynı zamanda Mesih'in dinini de kabul etmiyorlar. Bunlar yeni bir din uydurmuşlardır. Bu dini ne biz ve ne de siz tanımıyorsunuz.

Bu gençlerin büyükleri olan amcaları, aşiretleri ve yakınları bizleri sizin nezdinize elçi olarak gönderdiler. Böylece onları bize teslim etmenizi ve vatanlarına geri göndermenizi istediler. Zira akrabaları onları daha iyi koruyabilir. Ayrıca sizin de bildiğiniz gibi bunlar akrabaları için bir utanç vesilesi olmuşlardır.”

Padişah, Amr b. As'ın sözlerinden rahatız oldu ve öfke içinde şöyle dedi: “Hayır Allah'a yemin olsun ki bu sözler sebebi ile onları sizlere teslim etmeyeceğim. Aksine o grubu yanıma getirmelerini emredeceğim. Zira benim ülkeme sığınmışlardır ve beni diğer padişahlardan üstün görmüşlerdir. Ben hakikati onlardan da duymak istiyorum, eğer onların dedikleri sizin dediklerinizin tersine olursa bu durumda onları size teslim etmeyeceğim hatta onlara daha çok teveccüh edeceğim.” Bu cihetten ötürü Neccâsi Müslümanları

huzuruna çağırarak onların dinleri ve inançları hakkında bilgi almak istedi.

Müslümanlar bir toplantı düzenlediler ve meşverete koyuldular. Böylece İslam dininin hakikatlerini ve Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) emirlerini beyan etmeyi kararlaştırdılar. Her ne kadar sonuç kendi faydalarına olmasa dahi hakikatleri söyleyeceklerine dair söz verdiler. Bu niyet üzere Neccaşi'nin huzuruna vardılar. Meclis oldukça süslendirilmiş bir meclis idi. Papazlar Habeşistan padişahının etrafında oturmuşlar ve önlerindeki İncilleri açmışlardı. Muhacirler kendi yerlerine geçtikten sonra padişah onlara yöneldi ve şunu sordu: "Sizlerin inandığınız bu inanç nasıl bir dindir ki? Ne yakınlarınızın ve kavminizin dinidir ve ne de benim dinimdir. Diğer milletlerden herhangi bir milletin dinine de benzememektedir." Hatip bir genç olan Cafer b. Ebu Talib muhacirlerin temsilcisi olarak yerinden kalktı ve şöyle dedi: Ey padişah! Biz cahil ve putperest bir topluluk idik. Ölü etiyiyor, çirkin işler yapıyorduk. Akrabalarımıza asla yardım etmiyorduk, komşularımıza karşı kötü davranıyorduk, bizden güçlü olanlar çaresizlere ve zayıflara karşı zorbalık ediyordu.

Evet, biz böyle bir durumda iken yüce Allah aramızdan bize bir peygamber gönderdi. Öyle bir kimseyi bize gönderdi ki soyu herkesçe bilinmekte ve de herkes onun doğru sözlü olduğunu, emanete riayet ettiğini ve iffetli bulunduğunu tasdik etmektedir. Bu yüce Peygamber (s.a.a) bizleri bir olan Allah'a ibadete davet etmekte ve bize şöyle demektedir: "Taştan putlara ve atalarınızın taptığı şeylere ibadetten el çekiniz." Peygamber-i Ekrem (s.a.a) bizlere doğru sözlü olmayı, emanete riayet etmeyi, sıla-i rahimde bulunmayı, komşulara iyilik etmeyi, haram

işlerden sakınmayı emretti ve bizleri fuhuştan ve zorbalıktan, yetimlerin malını yemekten ve imanlı kadınlara it-hamda bulunmaktan sakındırdı.

Hakeza bizlere bir olan Allah'a ibadet etmemizi ve onun için hiç bir şeyi ortak koşmamamızı emretti. Bizleri namaz kılmaya, zekat vermeye ve oruç tutmaya davet etti. Biz de onun nübüvvetini tasdik ettik, ona iman ettik, Allah tarafından ona indirilen vahyi kabullendik. Biz bir olan Allah'a ibadet ediyoruz ve ona hiç bir şeyi ortak koşmuyoruz. Onun bize haram kıldığı şeyleri kendimize haram kabul ediyoruz ve onun kendisine helal saydığı şeyleri ve kendimize helal sayıyoruz.

Ama bizim kabilemiz ona karşı çıktı ve ona muhalefet gösterdi. Bize işkence ettiler bizi baskı altına aldılar. Biz de onların kahır, zorluk ve zulmü ile karşı karşıya kalınca ve onların bizim dini emirleri yerine getirmemize engel olduk-larını görünce sizin ülkenize geldik. Dünyadaki bütün padişahlar arasında sadece sizi seçtik ve sizin adaletinize sığındık. Böylece sizin adalet dolu ülkenizde hiç kimsenin bize zulmetmeyeceğini umut ediyoruz.”

Cafer bundan sonra her hangi bir söz söylemedi ve öylece sustu. Neccaşi şöyle sordu: “Acaba Peygamberinizin Allah tarafından getirdiği şeylerden hatırunızda tuttuğunuz bir şeyler var mı?” Cafer, “Evet” diye cevap verdi. Neccaşi şöyle dedi: “O halde hatırunızda tuttuğunuz o şeyleri okuyun.” Cafer Neccaşi ve etrafındakilerin Mesihi olduğunu ve kendi dinlerine bağlı olduğunu ve İsa b. Meryem'e (a.s) inandığını biliyordu. Dolayısı ile de Meryem surenin başındaki ayetleri güzel bir ses tonu ile okudu. Neccaşi, Hz. İsa'nın (a.s) doğum meselesine gelince ve onu Kur'an ayetleri esasınca okuyunca Neccaşi şiddetle ağlamaya başladı.

Öyle ki göz yaşları bütün yüzünü kapladı. Hıristiyan din adamlarından ve papazlardan oluşan etrafındaki kimseler de o kadar ağladılar ki önlerindeki İncil kitapları göz yaşlarından ıslanmış oldu.

Daha sonra Neccaşi şöyle dedi: “Bu sözler ve İsa’nın (a.s) getirdiği şeyler tek bir yerden kaynaklanmıştır. Rahat olun ve huzurlu olunuz. Allah’a yemin olsun ki hiç bir zaman sizleri bu iki kişiye teslim etmeyeceğim. Ardından Kureyş’in elçilerine hitaben şöyle dedi: “Geri dönünüz, kesinlikle Müslümanları sizlere teslim etmeyeceğim.” Ardından etrafındakilere şöyle dedi: “Bu iki kişinin getirmiş olduğu hediyeleri kendileriyle geri döndürün, çünkü bizim onlara hiç bir ihtiyacımız yoktur. Allah-u Teala bana verdiği saltanat için bir rüşvet vermemiştir ki ben bu yolda bir rüşvet alayım.” Bu esas üzere Kureyş’in elçileri bir utanç içinde ve istedikleri hiç bir sonuca ulaşmaksızın Medine’ye geri döndüler ve Kureyş’in hediyelerini onlara geri döndürdüler.”¹

H. 7. yılına kadar Habeşistan’da yaşayan ve on iki yıllık oturumdan sonra Medine’ye geri dönen Cafer ve diğer Müslümanlar o esnada Allah Resulü’nün (s.a.a) Hayber savaşından muzaffer bir şekilde geri döndüğünü haber aldı. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) Cafer’in Habeşistan’dan geri döndüğünü öğrenince onu karşılamaya gitti ve elini Cafer’in boynuna doladı, ardından onun alnını öptü ve ona baktığı

---

1. Sire-i İbn-i Hişam, c. 1, s. 223; Tarih-i Peygamber-i İslam, s. 129; Tabakat, c. 1, s. 203; Kamil, İbn-i Esir, c. 2, s. 51; Emta’ul Esmâ, c. 1, s. 20; Usd’ul Gabe, c. 3, s. 376; Tarih-i Taberi, c. 2, s. 69; Bihar’ul Envar, c. 18, s. 422; Alam’ul Veri, s. 53 ve Tarih-i Yakubi, c. 2, s. 385.

bir halde şöyle dedi: “Hangi şeye daha çok sevinmem gerektiğini bilemiyorum; Cafer’in gelişine mi yoksa Hayber’in fethine mi?”¹

Cafer B. Ebi Talib’in Sonu

Cafer b. Ebi Talib Medine’ye geri döndü. Bir yıl boyunca komutan olduktan sonra üç bin kişi eşliğinde Rumlarla savaşmak için Ürdün topraklarına doğru yola koyuldu. Allah Resulü (s.a.a) orduyu uğurlarken şöyle dedi: “Cafer şehit olduğu takdirde komutanlık Zeyd b. Harise’nin ondan sonra da Abdullah b. Revaha’nın uhdesinde bulunmaktadır. Onun başına da bir hadise gelecek olursa Müslümanlar istediği bir kimseyi kendilerine komutan olarak seçsinler.”

İslam ordusu Ürdün topraklarında olan Mute adlı yerde Rumlar ile karşı karşıya geldi. İslam’ın üç bin kişilik ordusu Rumların yüz bin kişilik ordusu ile karşı karşıya geldi. Cafer-i Tayyar bu savaşta eşsiz fedakarlık sergiledi ve sonunda da şehit oldu. İslam ordusu komutanlarının tümü bir biri ardınca şehadete ulaştılar. Sonunda Halid b. Velid, İslam ordusundan geride kalanları düşmanın muhasarasından kurtardı ve hep birlikte Medine’ye geri döndüler.

Cafer’in (a.s) şehadet haberi Peygamber-i Ekrem’e (s.a.a) ulaştığında önce ağladı ve daha sonra şöyle buyurdu: “Cafer gibi bir şahsiyet için ağlamak gerekir. Allah ona keşilmiş olan iki elleri yerine cennette meleklerle birlikte uçması için kendisine iki kanat verdi.

---

1. İstiab, el-İsabe'nin haşiyesinde, c. 1, s. 312 ve Hısal, s. 107.

Bu sebep üzere Cafer'e, Cafer-i Tayyar demişlerdir. Cafer otuz üç yaşında iken bu savaşta şahadete erişti ve orada defnedildi.¹

Cafer Müslüman olmadan önce de güzel davranışları ve ahlakı bulunan bir kimse idi. İslam güneşi doğduğu zaman sahip olduğu temiz fitratı ve kabiliyeti üzere İslam'da seçkin nurlu çehrelerden olmuştur. İmam Bakır (a.s) şöyle buyurmuştur: "Yüce Allah, Resulü'ne şöyle vahyetti: Ben Cafer'in dört özelliğini beğendim." Allah Resulü (s.a.a) Cafer'i çağırdı ve o sıfatlar hakkında onunla sohbet etti.

Cafer şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü! Eğer Allah haber vermemiş olsaydı ben söylemezdim. O dört sıfat şunlardan ibarettir:

1- Asla şarap içmedim, zira şarap içtiğim takdirde aklımın gideceğini biliyordum.

2- Asla yalan söylemedim zira yalan söylemek insanın mürüvvet ve yiğitliğini azaltmaktadır.

3- Hiç bir zaman zina etmedim, zira bir kadınla zina ettiğim takdirde başka birinin de eşimle zina edeceğini biliyorum.

4- Hiç bir zaman puta tapmadım çünkü putların hiç bir zarar ve menfaate sahip olmadığını biliyordum.²

---

1. el-A'lam, Zerkeli, c. 2, s. 125; el-İsabe'nin nakline göre, c. 1, s. 237; Sıfat'us Safvet, c. 1, s. 251; Mekatil'ut Talibiyyin, s. 3; Hilyet'ul Evliya, c. 1, s. 114; Tabakat, c. 4, s. 22; Mu'cem'ul Buldan-i Kelime-i Mut'a, A'lam'ul Veri, s. 64; Sire-i İbn-i Hişam, c. 4, s. 22; Siret'un Nebi, c. 2, s. 434 ve Emta'ul Esmâ, c. 1, s. 246.

2. Emali, Saduk, s. 74.

YAKİNE ULAŞAN GENÇ

İshak b. Ammar şöyle diyor: “İmam Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: “Allah Resulü (s.a.a) sabah namazını cemaatle kıldı. Uyuklayan ve derin bir düşünceye dalan camideki bir gence baktı. Gencin rengi solmuş bedeni zayıf ve gözleri şişmişti.

Allah Resulü (s.a.a) ona şöyle buyurdu: “Ey falan kimse nasıl sabahladın?” o genç şöyle dedi: “Yakin üzere sabahladım?” Allah Resulü (s.a.a) onun verdiği bu cevaba şaşı (zira muhtevası derin bir cevaptı ve büyük bir anlam ifade ediyordu) ve o gence şöyle dedi: “Her yakinin bir hakikati vardır, yakinin hakikati nedir?” o genç şöyle cevap verdi: “Ey Allah’ın Resulü (s.a.a)! Ben bu yakinden dolayı üzüntü içinde bulunmaktayım. Geceleyin hiç uyuyamıyor, sıcak gündüz vakitlerinde ise susuzluğa tahammül ediyorum (oruç tutuyorum) Dünyadan ve dünyanın içinde olan her şeyden bıktım usandım. Adeta Rabbimin arşının hesap için kurulduğunu ve herkesin haşrolduğunu ve benim de aralarında olduğumu görür gibiyim.

Adeta cennetlik nimetler içinde yüzen cennet ehlini görür gibiyim. Onlar cennette bir biri ile tanışmakta ve sırtlarını sırtlıklara dayamış durumdadırlar. Cehennemdekileri ise işkence altında olduklarını ve sürekli feryat ettiklerini görür gibiyim. Güya ben şu anda kulaklarımda yankılanan cehennem ateşinin seslerini duyar gibiyim.”

Allah Resulü (s.a.a) o gence şöyle buyurdu: “İnandığın şeyleri söylemeye devam et.” O genç şöyle dedi: “Ey Allah’ın Resulü! Benim için dua et ki senin yanında şehadete ulaşayım.” Allah Resulü (s.a.a) onun için dua etti ve kısa bir

süre geçmeden o genç savaşların birine katıldı. İslam askerlerinden dokuzu şehadete ulaştıktan sonra o genç de şehit oldu.

Merhum Meclisi (r.a) bu hadisin şerhinde şöyle yazmaktadır: “İnsanların içinde bir takım karanlık perdeler vardır ki kalplerine hakikat nurunun yansımasına engel olmaktadır. Boş sözler söylememek, uykusuzluk ve açlık çekmek ve sürekli kendisini kontrol etmek bu perdelerin yırtılmasına ve hakikat nurlarının kalpte zuhur etmesine sebep olur.”¹

---

1. **Usul-i Kafi**, c. 3, s. 92 ve **Bihar'ul Envar**, c. 70, s. 159, 17. Hadis.

MEDINE GENÇLERİ VE AMR B. CEMUH'UN PUTU

İbn-i Hişam şöyle yazıyor. Akabe'de Allah Resulü'ne (s.a.a) biat eden kimseler genç idiler ama kabilenin yaşlıları putperest olmayı sürdürdüler. Beni Seleme kabilesinin yaşlıları arasında Amr b. Cemuh adında yaşlı bir kimse vardı. O da diğerleri gibi kendisi için Menat adında bir put yapmış ve evinin özel bir yerine yerleştirmişti. Yeni Müslüman olmuş gençlerden biri de Amr b. Cemuh'un oğlu Meaz idi. Meaz Mekke'den ve Peygamber-i Ekrem'e (s.a.a) biatten yeni dönmüştü. Meaz Beni Seleme kabilesinden olan diğer dostları ile birlikte gece olduğunda el birliği halinde Amr'ın putunu çalmayı ve Medine çöplerinden birine atmayı kararlaştırdılar. Bu işte de başarılı oldular ve bir kaç gece üst üste Menat adlı bir putu necaset ile dolu olan Medine çöplüklerinin birine attılar. Amr b. Cemuh her sabah kaybolmuş putunu arıyor, orayı burayı araştırıyor ve putunu bulduğunda da yıkayıp yeniden yerine koyuyor ve şöyle diyordu: "Allah'a yemin olsun ki sana karşı bu küstahlık ve edepsizliği yapan kimselerin kim olduğunu bilseydim onu şiddetle cezalandırırdım."

Bu iş böylece tekrarlanınca bir gece Amr b. Cemuh kılıcını putun boynuna astı ve şöyle dedi: "Kimin sana bu küstahlık ve edepsizliği reva gördüğünü bilmiyorum. Şuanda kılıcı senin boynuna astım. Eğer sende bir güç ve hayır varsa sana bunu yapan kimselere karşı bu kılıçla kendini savun."

O gece de Beni Seleme gençleri Menat putunu çaldılar, boynundaki kılıcı açtılar ve onun yerine ölmüş olan bir köpek yavrusunu bağladılar ve o şekilde başka bir çöpe attılar.

Amr b. Cemuh önceki günlerde yaptığı gibi yeniden putunu aramaya koyuldu ve onu bulduğunda ise bir süre öylece baktı ve derin düşüncelere daldı. Beni Seleme gençleri de o etrafta yürüyorlardı. Amr b. Cemuh'un ne dediğini ve ne zaman gaflet uykusundan uyanacağını bilmek istiyorlardı. Amr b. Cemuh putun o halini müşahade edince yakınlaştı ve onu hareket ettirdi.

Gençler yavaş yavaş yakınlaştılar ve Amr'ı İslam'ı kabul etmeye davet ettiler. Gençlerin sözleri onu etkiledi. Böylece Müslüman oldu, put ve putperestleri kınama ve büyük İslam nimetine şükür olarak bir takım şiirler okudu. Böylece Uhud savaşında şehit oluncaya kadar bu din üzerine baki kaldı ve o mukaddes mekanda toprağa verildi.¹

---

1. **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 1, s. 245 ve **Zendeği-i Hazret-i Muhammed**, c. 1, s. 242.

GÖÇMEN KIRLANGIÇ HANZALA B. EBI AMIR

Hanzala irade sahibi bir genç idi. Evlilik zifaf odasını şehadet yatağına çevirdi. Hanzala Medine'nin Ensarından sayılıyordu. Gerçi babası Ebi Amir İslam ve Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) düşmanlarından biri idi ve ömrünün sonuna kadar da küfür üzere baki kaldı.

Hanzala Medine münafiklarının başlarından olan Abdullah b. Ubeyy'in kızı Cemile ile evlendi. Müslümanlar Uhut savaşı için seferber oldukları ve hareket etmek istedikleri zaman Hanzala'nın evlenmek istediği geceye rastlamıştı. Bu yüzden Allah Resulü'nün (s.a.a) yanına geldi ve savaşmak ve evlilik merasimi için Medine'de kalmak tercihini Allah Resulü (s.a.a) kendisine bıraktı ve Allah Resulü'nün (s.a.a) bu konudaki görüşünü sordu. Allah Resulü (s.a.a) ona o gece Medine'de kalmasına izin verdi ve o da o gece evlendi.

Hanzala o gece Medine'de kaldı, evlilik merasimi düzenledi, ertesi gün sabah erkenden Allah yolunda cihada olan iman ve aşkı ve yüce önderini savunmak için gusletmeden önce hızlı bir şekilde Uhud'a doğru yola koyuldu.

Hanzala savaş meydanına gitmek istediğinde Abdullah b. Ubeyy'in kızı Cemile yanına geldi. Önünü kesti dört şahidin huzuruna götürdü ve onlar hazır olduklarında Hanzala'ya şöyle dedi: "bunların huzurunda şahadet de bulun ki sen benimle dün akşam evlendin" Hanzala şهادette bulundu ve ardından yola koyuldu. O kadına, "Neden bu işi yaptın" diye sorduklarında şöyle dedi: "Ben gece yatarken bir rüya gördüm ve adeta gök yarılmış ve Hanzala gökten

içeri girmişti. Ardından gök yine kapandı ve ben böylece bu rüyadan Hanzala'nın şehit olacağını anladım. Bu yüzden sizin de onun benimle evlendiğini bilmenizi istedim ki ileride hamile kalacak olursam bu çocuğun Hanzala'ya ait olduğu belli olsun ve herhangi bir iftiraya uğramamış olayım.

Bu evliliğin neticesinde Abdullah adında bir çocuk dünyaya geldi. Abdullah da İmam Hüseyin'in (a.s) şehadetinden sonra H. K. 63. yılının Zilhicce ayının yirmi sekizinde Medine'de bir kıyam başlattı ve halkı Yezid'in aleyhine seferber etti ve sonunda üç gün bir savaş ve direnişin ardından "Harre" diye meşhur olan olayda dostları ile birlikte şehit oldu. Bu olayı "Baztab-i İnkilab-i Aşura" eserimizde ayrı bir şekilde detaylıca nakletmiş bulunmaktayız. İlgi duyan kimseler o kitaba müracaat edebilirler.

Hanzala evlendiği günün hemen ertesinde savaş meydana gittiğinde üzüntülü idi. Zira hem gusledecek bir su bulamamıştı ve hem de babası İslam ve Allah Resulü'nün (s.a.a) düşmanlarının saflarında yer almıştı. Bu konu onu çok üzüyor ve rahatsız ediyordu. Hanzala büyük bir cesaret ve yiğitlik göstererek Ebu Sufyan'a ulaştı ve atını yere yığdı ve nerede ise onu da yok edecekti ama Ebu Süfyan Hanzala ile piyade bir şekilde karşı karşıya gelmekten kaçıyordu ve müşrikleri kendisine yardım etmeye davet ediyordu. Sonunda Şeddad b. Evs adındaki bir müşrik Hanzala'nın yolunu kesti ve sonunda o adam mızrağını arka taraftan Hanzala'nın bedenine sapladı ve Hanzala geri dönüp onu öldürmek istedi ise de kendisine saplanan mızrak etkisini göstermişti. Hanzala; Peygamberin amcası Hamza, Abdullah b. Hizam ve diğer Uhud şehitleri grubunda yer aldı ve şehadet gelinini kucakladı.

Uhud savaşı sona erince Allah Resulü (s.a.a) Hanzala hakkındaki çok güzel bir sözünde şöyle buyurmuştur: “Meleklerin Hanzala’yı berrak ve saf bir su ile yıkadığını gördüm.”

O günden sonra bu salih genç meşhur olan tarih kitaplarında “meleklerin guslettiği Hanzala” diye bilinmiştir.¹

Ebu Amir ailesinden fedakâr olan bu genç Allah yolunda savaş meydanını eşinin yanında kalmaya tercih etti. Geçici dünyanın lezzetlerinden ve güzelliklerinden el çekti ve her ne kadar gusledecek su bulamamış ve bundan rahatsız olmuşsa da burada kıvanç duymak gerekir ki melekler onu ebedi hayat suyu ile gusletmişlerdir.

---

1. **Bihar’ul Envar**, c. 2, s. 55; **el-İsabe** c. 1, s. 360; **Usd’ul Gabe**, c. 3, s. 147; **Tercüme-i Sire-i İbn-i Hişam**, c. 2, s. 101 ve **Tarih-i Peygamber-i İslam**, s. 328.

PEYGAMBER'E ÂŞIK GENÇ SEVBAN

Bucdud oğlu Sevban'ın künyesi Ebu Abdillah'tır. Aslı ve soyu Mekke ve Yemen arasındaki Serat'tan gelmektedir. Allah Resulü (s.a.a) onu (köle olduğu için) satın aldı ve onu Allah yolunda azat etti. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) vefat edinceye kadar da Sevban ona hizmette bulundu. Sevban Peygamber-i Ekrem'e (s.a.a) âşık bir genç idi. Bir gün yüzünün rengi solmuş, bedeni zayıf ve yüzü hüzünlü bir şekilde Allah Resulü'nün (s.a.a) huzuruna vardı. Peygamber-i Ekrem (s.a.a) ona halini sordu. Sevban şöyle cevap verdi: “Benim hiç bir derdim yok ama sizden uzak kalınca ve sizi ziyaret edemeyince dehşete kapılıyorum ve sizden uzak kalacağım ve sizi göremeyeceğim ahiret gününü düşünüyorum. Farz edelim cennet ehli olsam dahi sizin makam ve dereceniz hiç şüphesiz benden yüce olacaktır. Zira peygamberlerin makamı diğerlerinden yücedir.” Bu esnada Cebrail (a.s) nazil oldu ve şu ayeti kerimeyi getirdi.

﴿ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴾

“Allah'a ve Resul'e kim itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, doğrular (ve doğrulayanlar), şehitler ve salihlerle beraberdir. Ne iyi arkadaşlar onlar!”¹

Allah Resulü (s.a.a) bunun üzerine Sevban'a hitaben şöyle buyurdu: “Ruhum ve canım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki kıyamette hiç kimse emanda olmayacaktır; meğer ki beni kendisinden, babasından, annesinden,

---

1. Nisa suresi 69. Ayet.

eşinden, çocuklarından ve bütün insanlardan daha çok sevmiş olsun.”

Hız. Ali (a.s) her zaman şöyle buyuruyordu: “Allah Resulü (s.a.a) bize servet, çocuklar, baba ve anneden daha sevimli idi. Susamış bir kimseye soğuk ve tatlı su ne kadar sevimli ise Allah Resulü (s.a.a) bize ondan daha çok sevimli idi.”¹

Allah Resulü'nü (s.a.a) herkesten daha çok sevmemiz gerektiğinin sebebi ise bizi sapıklıktan kurtarması ve Allah nezdinde tüm yaratıkların en kamili olduğu cihetinden ötürüdür.”

---

1. **el-İstiab**, c. 1, s. 230; **Hilyet'ul Evliya**, c. 1, s. 180; **el-İsabe**, c. 1, s. 212; **Mecme'ul Beyan**, c. 1, s. 258; **el-Alam Zerkeli**, c. 2, s. 102 ve **Tarih-i Peygamber-i İslam**, s. 201.

ABDULLAH B. UBEYY'IN SALİH OĞLU ABDULLAH

H. K. 6 (veya 5) yılının Şaban ayında Beni Müstalik adında bir savaş meydana geldi. Allah Resulü (s.a.a) ashabı ile birlikte yola koyuldu. Abdullah b. Ubeyy ise Medine münafıklarından olup sadece ganimet alma hırsı ile bu savaşa dostları ile birlikte katılmıştı. Cehcah adında birisi ile Ensardan Nesan b. Veber adında biri arasında kuyudan su çekme hususunda ihtilaf ortaya çıkınca nerede ise muhacirler ve Ensar arasında bir çatışma meydana gelecekti. Abdullah b. Ubeyy öfkелendi ve Ensar karşısında şöyle dedi: “Acaba bunlar bizimle savaşacak cesarete sahip midirler? Evet, bunlar bizi evimizden ve hayatımızdan alı koydular şimdide kendi topraklarımızda bizlere büyüklük taslıyorlar. Allah’a yemin olsun ki Medine’ye dönecek olursak aziz ve saygın olanlar (ki maksat kendisi ve Yahudiler idi) hor ve zelil kimseleri (maksadı Peygamber (s.a.a) ve Müslümanlar idi) şehirden dışarı çıkaracaktır.” Zeyd b. Erkam ayağa kalktı Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) huzuruna vardı ve onun sözlerini Allah Resulü’ne (s.a.a) ilette. Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) ashabından bazısı Abdullah’ı öldürmeyi teklif etti. Ama Allah Resulü (s.a.a) kabul etmedi ve orduya hareket emrini verdi. Abdullah b. Ubeyy bundan haberdar olunca panik içinde Allah Resulü’nün (s.a.a) huzuruna vardı ve özür diledi. İşte bu olaydan sonra Münafıkun suresi Abdullah b. Ubeyy hakkında nazil oldu.

Öte yandan Abdullah b. Ubeyy’in daha önce adı Habbab olan Abdullah adında bir oğlu vardı. Abdullah babasının sözlerini işitince Allah Resulü’nün (s.a.a) huzuruna vardı ve

şöyle dedi: “Duyduğuma göre siz babamı öldürmek istiyorsunuz. Eğer gerçekten böyle bir niyetiniz varsa bu görevi yerine getirmeyi bana bırakın. Onu öldürüp başını size getireyim. Allah’a yemin olsun ki Hazreç kabilesinin de bildiği gibi hiç kimse benim kadar babasını sevmemektedir. Ama ben başka bir kimsenin bu işi yapacağından, dolayısıyla kalben babamın katilini görmekten hoşlanmamaktan ve böylece mecburen onu öldürmekten korkuyorum. Bir Müslümanı öldürdüğüm için de cehennem azabına hak kazanmaktan endişeye kapılıyorum.”

Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: “Hayır bizim böyle bir niyetimiz yoktur. Hayatta olduğu müddetçe ona bir dost ve arkadaş gibi davranacağız.” Peygamber-i Ekrem’in (s.a.a) bu davranışı Abdullah b. Ubeyy’in bizzat kendi kabile bireyleri tarafından kınanmasına ve eleştirilmesine sebep oldu. Abdullah b. Ubeyy H. K. 9. yılda öldü.¹

---

1. **Bihar’ul Envar**, c. 20, s. 288; **Tefsir-i Kummi**, s. 680; **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 2, s. 293; **Tarih-i Peygamber-i İslam**, s. 437, **et-Tenbih ve’l Eşraf** s. 215’tan naklen. **Tabakat-i İbn-i Sa’d**, c. 2, s. 63; **el-Alam**, **Zerkeli**, c. 4, s. 65, **Tarih’ul Hamis**, c. 2, s. 140’dan naklen; **Emta’ul Esma’**, c. 1, s. 99; **el-Muhabber**, s. 233 ve **Cemheret-u Ensab’ul Arab**, s. 235.

KUR'AN MÜNADİSİ

ABDULLAH B. MES'UD

Abdullah b. Mes'ud Mekke halkından, Huzeyl kabilesinden ve İslam'ı kabul eden altıncı kimsedir. İki defa hicret etmiştir; bir defa Mekke'den Habeşistan'a bir defa da Allah Resulü'nün (s.a.a) bisetin on üçüncü yılında Mekke'den Medine'ye. Bütün savaşlarda, çatışmalarda ve zorluklarda Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) yanında hazır bulunmuş ve Müslümanlar ile birlikte savaşa katılmıştır.

İbn-i Mes'ud cennet ile müjdelenen kimselerden biridir. O, Allah Resulü'nün (s.a.a) zamanında bütün Kur'an-ı Kerim'i hıfzetmiştir. Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra da insanlar Kur'an kıraati hususunda ona müracaat ediyorlardı. Abdullah İbn-i Mes'ud Kur'an ilmini, Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) davranışlarını ve sözlerini yaymaya çalışıyor, cahilleri eğitiyor, bilgisiz kimselere bilgi aktarıyor, kalpleri güçlendiriyor ve din binasını sağlamlaştırmaya çalışıyordu. Ebu Bekir'in hilafetini resmen kabul etmeyen on iki kişiden biri de Abdullah b. Mes'ud'dur. Abdullah b. Mes'ud Ebu Bekir'i gayri meşru görüyordu. Bu yüzden mescitte insanlara hilafetin gasp edildiğini anlatıyor, itirazda bulunuyordu. Bu yüzden eziyet gördü ve ölümü ile sonuçlanan darbelere maruz kaldı. Abdullah b. Mes'ud, Ammar Yasir'e Osman'ın kendisinin cenaze namazını kıldırmasını vasiyet etti.

Abdullah b. Mes'ud Allah Resulü (s.a.a)'nın davetinden ve Kur'an'ın nazil oluşundan haberdar olduğu zaman Peygamber-i Ekrem'in (s.a.a) yanına geldi ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resulü! Bu sözlerden bana da öğret." O esnada İbn-i Mes'ud henüz daha yeni teklif (buluğ) çağına ermişti.

Allah Resulü (s.a.a) başını okşadı ve ona şöyle buyurdu: “Sen eğitim görmüş genç bir çocuksun.” İbn-i Mes’ud şöyle diyor: “Allah Resulü’nün (s.a.a) bu sözünden sonra bizzat Peygamber-i Ekrem’den (s.a.a) yetmiş sure öğrendim; öyle ki hiç kimse bu konuda bana sorun çıkaramıyordu.”

Abdullah b. Mes’ud Kur’an-ı Kerim’i Mekke müşrikleri arasında yüksek sesle kıraat eden ilk kimse idi. Bir gün yeni Müslüman olmuş bir grup bir araya gelerek şöyle dediler: “Şimdiye kadar kafirler ve müşrikler bizden birinin Kur’an-ı Kerim ayetlerini yüksek sesle okuduğunu duymamıştır. Şimdi bu işi gönüllü olarak kim üstlenmek ister.” İrade sahibi olan ve ilahi öğretilere âşık bulunan genç Abdullah b. Mes’ud şöyle dedi: “Ben bu işe gönüllü talibim.” Orada hazır olanlar şöyle dediler: “Hayır! Bu görevi üstlenecek kimsenin aşireti ve akrabaları olmalıdır. Öyle ki müşrikler ona eziyet etmek istediklerinde bu akrabaları onu savunabilsinler. Senin ise hiç kimsen yok ve bu iş senin için tehlikelidir.”

Abdullah b. Mes’ud şöyle diyor: “Bırakın gideyim, benim dayanağım Allah’tır.”

Bu yüzden İbn-i Mes’ud ertesi gün sabah güneş doğduktan sonra Kureyş büyüklerinin Kabe evinin kenarında toplandığı bir sırada makam-ı İbrahim’e (a.s) geldi. Kureyş topluluğun karşısında durdu ve yüksek bir sesle Kur’an okumaya başladı.

(بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ)

“Rahmân ve rahîm olan Allah'ın adıyla. Rahmân Kur'an'ı öğretti”¹

---

1. Rahman suresi, 1-2. Ayetler.

İlk defa böyle bir cesaretle Kur'an-ı bu şekilde okuyan ve sesini müşriklerle duyuran Abdullah b. Mes'ud henüz Rahman suresinden bir kaç ayet okumuştı ki müşrikler hemen durup bu gencin ne okuduğunu birbirlerine sordular. Orada bulunan başkaları şöyle dedi: "Muhammed'in (s.a.a) getirdiği şeylerden bazı bölümler okumaktadır."

Kureyş büyükleri sıradan bir genç olan Abdullah İbn-i Mes'ud'un böylesine büyük bir cesaretle önlerinde Kur'an okumaya yeltendiğini görünce üzerine saldırdılar. Onu bir yüzük taşı gibi aralarına aldılar ama o mümin genç bir dağ gibi düşmanlar arasında durdu ve Kur'an ayetlerini okumaya devam etti.

Müşrikler yumruklarla ve tokatlarla onu dövmeye başladılar. Abdullah b. Mes'ud gücü yettiğince direndi daha sonra kalkıp Müslümanların yanına döndü. Onun yüzünü ve başını kanlar içinde gören Müslümanlar kendisine şöyle dediler: İşte biz de bundan korkuyorduk" ama Abdullah b. Mes'ud şöyle dedi: "Önemli bir şey değil. Eğer izin verirseniz yarın da Kur'an okumaya ve tebliğ etmeye devam edeceğim." Müslümanlar şöyle dediler: "Artık yeterlidir. Gerekli olduğu miktarınca onlara durumu iletmış oldun."

İbn-i Mes'ud Kur'an-ı Kerim'in büyük hafızlarından, karilerinden ve müfessirlerinden biridir. İslam tarihinde eşine az rastlanır bir kimsedir. Abdullah İbn-i Mes'ud yüce makamı hakkında Kur'an-ı Kerim ayetlerinin indiği ve Allah'ın hakkında şöyle buyurduğu bir kimsedir:

(الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ)

“Onlar yaralandıktan sonra Allah’ın ve Peygamberinin davetine uyan kimselerdir. Onlardan güzel davranıp iyilik edenlere ve Allah’a karşı gelmekten sakınanlara büyük bir mükâfat vardır”¹

﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾

“Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O’na yalvaranları kovma! Onların hesabından sana bir sorumluluk; senin hesabından da onlara herhangi bir sorumluluk yoktur ki bunları kovup da zalimlerden olasın!”²

Bu konuyu da Abdullah b. Mes’ud’un bir sözü ile sona erdirmek istiyoruz. O şöyle diyordu: “İşin ölçüsü akıbetidir ve ölümlerin en değerlisi ise Allah yolunda ölmektir.”³

1. Al-i İmran suresi, 172. Ayet.

2. En’am suresi, 53. Ayet.

3. el-Gadir, c. 9, s. 11; el-İstiab, c. 3, s. 992; Usd’ul Gabe, c. 3, s. 259; Şerh-u Nehc’il Belağa, İbn-i Ebi’l Hadid, c. 13, s. 225; Kamus’ur Rical, c. 6, s. 136; Hayat’us Sahabe, c. 3, s. 136; Sire-i İbn-i Hişam, c. 1, s. 337 ve Kamil-i İbn-i Esir, c. 2, s. 319.

BASIRET SAHIBI GENÇ ABDULLAH-I MUZEYNE

Abdullah Muzeyne taifesinden idi ve Mekke’de yaşıyordu. Çocukluk çağında babasını kaybetti ve amcasının himayesi altına girdi. Yavaş yavaş büyüdü ve gösterdiği çaba ve faaliyetlerden dolayı develer, koyunlar ve kölelerden oluşan büyük bir servet elde edildi. Abdullah önce putperest amcasını takip etti. Ama putların ruhsuz ve uydurma birer heykel olduğunu görünce bu yüzden onlara ibadet etmekten sıkıldı ve İslam’a büyük bir ilgi göstermeye başladı. Ama büyüüp ve bakıcısı olan putperest amcasına saygı gösterdiğinden dolayı bir şey demiyordu. Amcasının da Müslüman olmasını ümit ediyor ve böylece kendisinin de Müslüman olacağını tasarlıyordu.

Abdullah, Mekke’nin fethinden sonra amcasının da diğer müşrikler gibi Müslüman olacağını düşünüyordu. Ama o İslam’ı kabul etmedi ve Müslüman olmaya da niyeti de yoktu. O zamana kadar putperestlik dini esasınca adı Abdul-Uzza olan Abdullah artık tahammül edemedi ve sabrı tükendi. Bu cihetten bir gün amcasına şöyle dedi: “Ey amcacığım! Ben şimdiye kadar İslam dinini kabul etmek için senin Müslüman olmanı bekliyordum ama sen şimdiye kadar putperest kalmakta ısrar ettin. Artık ben bu sapıklıkta seninle birlikte olamayacağım. O halde izin ver de İslam’ı kabul edeyim.” Amcası bu cümleyi işitince çok kızdı ve şöyle dedi: “Asla sana böyle bir izin vermeyeceğim.” Abdul-Uzza (Abdullah) şöyle dedi: “Ben ne olursa olsun Müslüman olmayı kararlaştırdım.” Amcası öfke dolu bir şekilde şöyle dedi: “Eğer

Müslüman olacak olursan develerini, koyunlarını, kölelerini, bütün servetini, mallarını ve hatta elbiselerini bile senden alırım.”

Abdul-Uzza (Abdullah) şöyle dedi: “Ben de sahip olduğum her şeyi sana vereceğim.” Böylece hiç beklemeden elbisesini çıkardı ve amcasının önüne attı. Deruni mutluluğunu, ruh yüceliğini ve Hakk’a tapma haletini gösteren güzel sözleri ile şöyle dedi: “Bütün bunların tümü senin olsun senin için mal ve servetin değeri vardır. Ama bana göre bu mal ve servetin ebedi hayat ve gerçek saadet karşısında hiç bir değeri yoktur.” Abdullah bunu dedikten sonra eli boş ve bedeni çıplak bir şekilde annesinin yanına gitti ve şöyle dedi: “Ey anneciğim! Ben Müslüman olmayı kararlaştırdım. Sadece kendimi örtmek için bir miktar kumaş istiyorum.”

Annesi keten bir kumaş getirdi, çocuğu onu ikiye böldü ve bedenini o kumaşla örttü. Büyük bir ilgi ve şevk ile Medine’ye doğru yola koyuldu.

Bineği yalın ayakları ve yiyeceği ise çöl otları idi. Hicaz’ın çukurlarında ve çakıl taşları arasında biriken sulardan içiyordu. Ama İslam'a ve yüce Allah Resulü'ne (s.a.a) duyduğu sevgi ve ilgi yüzünde hiç bir rahatsızlık hissetmiyordu. Dolayısıyla büyük bir acele ile dağları ve çölleri kat etti ve sonunda Medine’ye ulaştı.

Yüce İslam Peygamberi (s.a.a) ashabı ile birlikte sabah namazını kılmıştı ki bu hakikati arayan genç mescide girdi ve Allah Resulü'nün (s.a.a) karşısında durdu ve selam verdi. Tanınmayan kıyafeti, karışık durumu ve uygunsuz elbisesi orada bulunan herkesin dikkatini çekti. Yüce Allah Resulü (s.a.a) ona sen kimsin?” diye sordu: Genç şöyle dedi: “Benim adım Abd’ul Uzza. Mekke’den Müslüman olmak için

buraya geldim. Amcam Müslüman olmamı istemediği için bütün mallarımı ve hatta elbiselerimi dahi benden aldı.” Daha sonra kelime-i şهادeteyni getirdi ve Müslüman oldu.

Allah Resulü (s.a.a) bu gencin sevgi ve fedakarlığından çok hoşnut oldu ve şöyle buyurdu: “Bundan sonra senin adın Abdullah’tır.” Allah için elbisesinden dahi sarf-ı nazar ettiği ve sadece iki parça bez ile bedenini örttüğü için ona Abdullah Zul-Becadeyn (iki kumaş parçasına sahip olan kimse) denildi. Böylece bu isimle meşhur oldu. Allah Resulü (s.a.a) ona şöyle buyurdu: “Bizim evimizin yakınında bir ev edin.”

Abdullah İslam’a karşı büyük bir sevgi ve ilgi duyduğu için çok geçmeden İslam dininin inançlarını ve öğretilerini öğrendi. Mescitte yüksek sesle Kur’an okuyor ve namaz kılıyordu. Ömer onu bu işinden alı koymak istedi. Ama onun yüksek sesle Kur’an okumasının Kur’an ve namaza duyduğu fazla ilgiden ve temiz ruhundan kaynaklandığını bilen yüce İslam Peygamberi (s.a.a) şöyle buyurdu: “Ona karışmayın. O Allah ve Resulü için hicret etmiş bir kimsedir.”

Son Arzu

Gerçekten de bu genç her şeyden el çekmiş ve Medine’ye gelmişti. O halde bu genç ne istiyordu. Bunun cevabı ise şudur: Onun sadece bir tek arzusu vardı. Sahip olduğu bütün ihtiyaçlara rağmen Allah Resulü’nden (s.a.a) bir tek şey talep etti.

Hicri 9. yılda Tebuk savaşı meydana geldi ve İslam ordusu hareket etmeye hazırlandı. Abdullah, Allah Resulü’nün (s.a.a) yanına geldi ve şöyle dedi: “Sizden bir isteğim var. Allah’tan beni şهادet saadetine ve din yolunda öldürülmeye nail kılmasını dileyin.”

Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: “Bir ağaç kabuğu getir.” Abdullah hızlı bir şekilde bir ağaç kabuğu bulup getirdi. Allah Resulü (s.a.a) o ağaç kabuğunun üzerine şöyle yazdı: “Allahumme Harrim demehu ale'l kuffar” (yani: Ey Allah'ım! Onun kanını kafirlere haram kıl.)

Abdullah bundan çok etkilendi ve büyük bir hüzne boğuldu. Bunun üzerine şöyle arz etti: ben başka bir şey istiyordum.” Allah Resulü (s.a.a) şöyle buyurdu: “Sen cihat niyeti ile hareket ettiğin için ateşli bir hastalığa yakalanacak olur ve ölecek olursan dahi dünyadan şehit olarak göçmüş olursun.” İslam ordusu Tebük'a ulaştı. Abdullah ateşli bir hastalığa yakalandı ve H. 9. yılda vefat etti. Orada toprağa gömüldü ve defnedildi.¹

Evet, sevgi ve maneviyat dolu bir kalp, sefa, nur ve hakikati arayan bir batına sahip olan Abdullah dünyadan ve dünyevi güzelliklerden yüz çevirdi. Tek arzusu ebedi saadete ve ebedi hayata kavuşmaktı. İslam dini yolunda büyük fedakarlıklar göstermekti. Sonunda bu yüce hedefine ulaştı ve saadet ehli oldu.

---

1. Nasih'ut Tevarih, Halat-i Resul-i Huda (s. a. a) c. 3, s. 213.

FEDAKAR GENÇ AMARE B. ZİYAD

Amare b. Ziyad Evs kabilesinden ve Medine Ensarından biri idi. Allah Resulü (s.a.a) Uhud savaşında zorluk içine düşünce ve düşman Allah Resulü'ne (s.a.a) yaklaşınca Mus'ab b. Umeyr ve Ebu Düçane bütün güç ve kudreti ile Allah Resulü'nü (s.a.a) savundu.

Ensardan beş genç, bu cümleden olarak Amare b. Ziyad Allah Resulü'nün (s.a.a) yardımına koştular. Amare kahramanca savaştı, öyle ki artık gücü kalmamıştı ve hareket etmeye muktedir değildi. Müslümanlardan bir grubu geri döndüler. Allah'ın düşmanlarını Allah Resulü'nün (s.a.a) etrafından uzaklaştırdılar. Allah Resulü (s.a.a) on dört yara alan Amare'ye şöyle buyurdu: “Yanıma gel! Yanıma gel!” amere yakınlaştı ve yüzünü Allah Resulü'nün (s.a.a) ayaklarının üzerine koydu ve bu hal üzere canları yaratan Allah'a canını teslim etti.¹

---

1. Tarih-i Peygamber-i İslam, s. 326.

GENÇ DAVETÇİ MUS'AB B. UMEYR

Mus'ab b. Umeyr b. Haşim b. Abdi Menaf, heyecan dolu ve İslam tarihinin parlak yüzlü gençlerinden biri idi. Allah Resulü (s.a.a) davetini aşıkâr kılınca Mus'ab İslam dinini kabullendi ve bu ilahi dini savunmaya koyuldu. Mus'ab zengin ve soylu bir ailedendi. Anne ve babası onu çok seviyordu. Kendisi için maddi ve dünyevi en iyi imkanları temin etmişlerdi. Ama Mus'ab'ın susamış ruhu İslam'ın hayat suyunu arıyordu. Bu genç güzel yüzlü, güzel ve süslü elbiseler giyinen bir genç olmaktan da öte bütün insanlar nezdinde büyük bir saygınlığa sahip idi. Herkes onu iyilikle anıyordu. Ama o hayatın aldatıcı cilvelerini ve nimetlerini yeterli bulmuyordu. Bütün bunlardan daha üstün bir şey arıyordu. Sonunda gizlice Allah Resulü'nün (s.a.a) yanına vardı. Allah Resulü'nden (s.a.a) İslam dininin emirlerini öğrendi. Sürekli olarak akrabalarının bu maceradan haberdar olmamasına gayret gösterdi. Bir gece Osman b. Talha, Mus'ab'ı namaz kılarken gördü. Bu durumu annesi ve akrabalarına haber verdi ve onlar bu duruma çok kızdılar ve gençlerini tutukladılar. Müslüman olması ve Allah Resulü'nün (s.a.a) emirlerine tabi bulunması suçundan onu eve hapsettiler. Mus'ab bir fırsatını bulup kaçıncaya kadar o evde mahpus kaldı. Kaçtıktan sonra muhacirlerle birlikte Habeşistan'a göçtü ve bir müddet sonra onlarla birlikte Medine'ye geri döndü.

Medine halkından bir grup bisetin on ikinci yılının Zil-hicce ayında hac merasiminde, birinci Akabe'de mehtaplı bir gecede Allah Resulü (s.a.a) ile görüştüler ve Müslüman oldular. Medine'ye dönerken Allah Resulü'nden (s.a.a) bir davetçi talebinde bulundular. Allah Resulü (s.a.a) Mus'ab'ı

onlara Kur'an ayetlerini okuması ve dini hükümleri ve İslami öğretileri öğretmesi için onlarla birlikte gönderdi.

Mus'ab Medine'ye girdikten sonra Hazreç kabilesinin büyüklerinden biri olan Es'ad b. Zürene'nin evinde sukunet etti. Bir gün Es'ad ile birlikte Evs kabilesinin büyüğü olan Sa'd b. Muaz'ın evine giderek onu İslam dinine davet etti.

Müslümanlar Kur'an ayetlerini işitmek için Sa'd'ın evine toplandılar. Sa'd, Evs kabilesinin büyüklerinden biri olan Useyd b. Hazir adında birine dönerek şöyle dedi: "Zayıf insanları saptırmak için evimize gelen bu iki kişiyi tembih et ve evimden dışarı çıkar. Eğer Es'ad b. Zürene, teyzemin oğlu olmasaydı bu işi kendim yapardım."

Useyd b. Hazir eline bir mızrak alarak onlara doğru yürüdü. Useyd yaklaşıncı Es'ad, Mus'ab'a şöyle dedi: "Bu adam, (Useyd) kendi kavminin büyüğüdür. Onu Müslüman edebilirsin." Mus'ab şöyle dedi: "Eğer dinlemeye yanaşırsa ve kendisi ile bir kaç cümle konuşabilirsem İslam'ı kabul etmesi umulur."

Useyd onların karşısında durdu ve onlara kötü sözler ederek şöyle dedi: "Sizler bizim cahil bireylerimizi saptırmaya mı geldiniz? Eğer canınızı seviyorsanız kalkınız ve evimden dışarı çıkınız."

Mus'ab büyük bir soğukkanlılık ve cesaretle şöyle dedi: "Ben sizden oturup sözlerimi dinlemenizi ve ne söyledigime kulak vermenizi istiyorum. Eğer sözlerimden hoşlanırsanız kabul edersiniz. Eğer hoşlanmazsanız dikkate almazsınız."

Genç, yiğit ve usta bir hatip olan davetçi Mus'ab b. Umeyr İslam'ı bir kaç cümle halinde beyan etti. Ardından

Kur'an'dan bazı ayetler okudu. Bu ayetler o Medine'nin büyüğü olan şahsı o kadar etkiledi ki Useyd hiç beklemeden Mus'ab'a hitap ederek şöyle dedi: "Bunlar ne kadar da güzel ve iyi sözler." Ardından Mus'ab'a şöyle sordu: "Eğer bir kimse bu dini kabul edecek olursa ne yapması gerekir."

Onlar şöyle dediler: "Önce gusletmeli, elbiselerini temizlemeli, Allah'ın birliğine şahadette bulunmalı ve iki rekat namaz kılmalıdır."

Useyd, bu işleri yerine getirdi ve ardından yola koyularak macerayı Sa'd b. Muaz'a anlattı. Sa'd öfkelen-di ve kılıcını kınından sıyrarak hemen Mus'ab'ın yanına vardı. Onların karşısında durarak kötü sözler etmeye başladı. Bunun üzerine Mus'ab da Useyd'i etkilediği metodunu onun hakkında da kullandı.

Sa'd b. Muaz'da böylece Mus'ab'ın sözlerine vuruldu. Kur'an ayetleri onu derinden etkiledi. Öyle ki o oturum da Müslüman oldu. Sa'd ondan sonra dışarı çıktı kabilesinin yanına döndü ve onlara hitap ederek şöyle dedi: "Ey Abdul Eşhel oğulları! Sizin benim hakkımdaki görüşünüz nedir?" onlar şöyle dediler: "Sen bizim büyüğümüzsün. Senin görüşün tedbirin ve temizliğin hepimizden daha fazla ve daha güzeldir. "

Sa'd şöyle dedi: "O halde biliniz ki siz bütün kadınlar ve erkekler Müslüman olmadıkça benimle konuşma hakkına sahip değilsiniz." Gün sona ermeden Abdul Eşhel kabilesinin bütün kadınları ve erkekleri Müslüman oldular. Bunlar büyük Evs kabilesinden idiler. Bunun ardından Hazreç kabilesinin etkili ve seçkin bireyleri de Müslüman oldular.

Mus'ab, Bedir ve Uhud savaşlarına katıldı ve Uhud savaşında bayraktar olduğu bir halde şahadete erişti ve Allah

Resulü'nün (s.a.a) amcası olan Hamza'nın yanı başında top-
rağa verildi.¹

---

1. **el-A'lam**, Zerkeli, c. 7, s. 248, **Tabakat-i İbn-i Sa'd**, c. 3, s. 82'den naklen; **el-İsabe**, c. 3, s. 401; **Sıfat'us Safvet**, c. 1, s. 52; **Usd'ul Gabe**, c. 4, s. 268; **Hilyet'ul evliya**, c. 1, s. 106; **Sire-i İbn-i Hişam**, c. 2, s. 294; **Nihayet'ul Erb**, s. 232; **Tarih-i Peygamber-i İslam**, s. 185 ve **Emta'ul Esma'** s. 35.

YIĞIT SAVAŞÇI MUAZ B. AMR

Muaz b. Amr b. Cemuh, Beni Seleme kabilesinden, En-sar'dan ve Medine Hazreçlilerinden biri sayılıyordu. Muaz, Akabe biatinde ve Bedir savaşında hazır bulundu.

Bizzat Muaz'ın kendisi şöyle diyor: “Bedir savaşında Ebu Cehil'in etrafını sardıkları bir esnada şöyle diyorlardı: “Bu gün hiç kimse Ebu'l Hakeme (Ebu Cehil'in künyesidir) hâkim olamaz.” Bu yüzden bütün gücümle ona saldırmaya çalışıyordum. Bir fırsatını bulunca ona saldırdım ve ağır bir darbe indirdim. Bu darbe sebebi ile Ebu Cehil'in ayağı bileğinin yarısından koptu.

Bu durumda onun oğlu İkrime bileğime bir kılıç indirdi ve kolumu uçurdu. Kolum bir deri ile yan tarafımda asılı duruyordu. Savaş o kadar şiddetliydi ki elimi düşünmeye fırsatım yoktu. Bu yüzden günün sonuna kadar bu halet ile savaştım. Asılı olan elimi arkama doğru itiyordum. Sonunda elimin bana rahatsızlık verdiğini ve bana eziyet ettiğini görünce ayağımla üzerine bastım, hızla çektim ve kolumu bedenimden ayırdım.”

Muaz, Osman'ın hilafetine kadar hayatta kaldı ve H. K. 25. yılda vefat etti.¹

---

1. Sire-i İbn-i Hişam, c. 2, s. 288; Tarih-i Peygamber-i İslam, s. 268; el-Alam, Zerkeli, c. 7, s. 258 ve el-İsabe, c. 3, s. 429.

SAADET EHLİ BİR GENÇ YEZİD B. HATİB

İslam ordusu arasında Uhud savaşında Hatib'in oğlu Yezid adında bir genç vardı. Çok ağır bir şekilde yaralanmıştı. Birçok yaraları olduğu için onu savaş meydanından babasının evinin bulunduğu Beni Zafer mahallesine naklettiler. Akrabaları onu görmeye geldiklerinde ve yaralı olup ölmek üzere olduğunu müşahade ettiklerinde onu cennetle müjdeliyorlar ve şöyle diyorlardı: “Ne mutlu sana ki cennete gideceksin.”

Beni Zafer'in münafıklarından olan babası nifakını gizleyemedi ve bu yüzden şöyle dedi: “Oğluma neyi müjdeliyorsunuz? Oğlumu spand¹ dolu cennete mi davet ediyorsunuz?”²

---

1. Üzerlik otu: (Syrische/ Steppenraute/ Hermale/ Harmel/ Harmal/ Peganum harmala/ Nazarotu/ Peganum/ African rue) Mayıs-Ağustos ayları arasında yeşilimsi-beyaz renkli çiçekler açan, 30–50 cm boyunda, çok yıllık otsu bir step bitkisi. Daha çok kumluk ve taslık yerlerde, mezarlıklarda görülür. Gövdeleri yatık ve otsudur. Yapraklar çok parçalıdır. Çiçekler uzun saplı ve tek tek bulunur. Meyveleri çok tohumlu, toparlak şekilde bir kapsüldür. Tohumları kırmızimsi kahverengidir. Çoğunlukla tohumları kullanılır. Tohumlarında hamin, harmalin, peganin gibi alkaloidler vardır. Kurt düşürücü ve narkotiktir. Halk arasında egzama, basura karşı ve tütsü olarak kullanılır. (Müt.).

2. Hatib burada Cenneti spand'e teşbih etmiştir. Zira Medine çöllerinde ve Baki mezarlığının etrafında spand bitkisi oldukça fazla idi. Bu yüzden aslında Hatib'in maksadı şudur ki: “Ortada cennet diye bir şey yok, altında defnolacağı spand bitkisinden başka bir cennet söz konusu değildir.

Allah'a yemin olsun ki bu oğlumu kandırdınız. O da bu iş üzere canından oldu.”¹

---

1. Sire-i İbn-i Hişam, c. 3, s. 93 ve Tarih-i Peygamber-i İslam, s. 342.

BİR GENCİN GECE MÜNACATI

Abaye b. Reb'i şöyle diyor: "Medine Ensarından bir genç Abdullah b. Abbas'ın yanına gidip geliyordu. İbn-i Abbas bu gence büyük bir saygı gösteriyordu. Ona şöyle dediler: "Kendine yakın kıldığın ve saygı gösterdiğin bu şahıs henüz genç bir delikanlıdır ve kötü şeyler yapmaktadır. Zira geceleri mezarlıklarda kabirleri yarmaktadır." İbn-i Abbas onlara cevap olarak şöyle dedi: "O mezarlığa gittiği azman bana haber veriniz." O genç mezarlığa gittiğinde hemen durumu İbn-i Abbas'a haber verdiler. O da dışarı çıktı ve gencin kendisini göremeyeceği bir yere gizlendi ve onu seyretmeye koyuldu. O genç, bir mezarlığa yattı ve şöyle feryat etti: "Eyvahlar olsun bana! Tek başıma mezarlığa girdiğimde yüzümün altındaki toprak dile gelip bana, "hoş gelmedin ve benim ehlim değilsin, ben sırtımdayken bile seni düşman görüyordum; nerede kaldı ki şimdi gelip içime girmişsin!" dediği zaman eyvahlar olsun bana. Peygamberleri durdukları bir halde ve melekleri saflar halinde dizildiği bir halde gördüğümde eyvahlar olsun bana! Kim yarın kıyamet günü beni senin azabından ve azap edenlerin elinden beni kurtarabilir. Cehennemimin azap ve işkencesinden sana sığınırım. İsyan etmemem gereken bir kimseye isyan ettim. Allah ile sözleştiğim her defada vefasızlık göstererek sözümünden döndüm."

O genç insan sürekli olarak bu sözleri tekrarlıyor ve ağlıyordu. Ardından genç mezardan dışarı çıktı ve İbn-i Abbas koşarak onun yanına vardı ve onu kucakladı. İbn-i Abbas gence hitaben şöyle dedi: "Sen ne de güzel mezar yarıcısın!

Günahlarını ve hatalarını ne de güzel mezardan dışarı çıkarıyorsun (kendinden uzaklaştırıyorsun)!”¹

---

1. **Emali-i Saduk**, 53. Meclis, 11. hadis ve **Bihar’ul Envar**, c. 6, s. 131, 24. Hadis.

BİBLİYOGRAFI

Tabersi, Fazl b. Hasan, el-İhticac, Tahkik, Muhammed Bakır Musevi, Meşhed, Neşr-i Murteza, H. 1403.

Şuşteri, Kadı Nurullah, İhkak'ul Hak, Birinci baskı, Kum, Mektebet'ul Ayetullah Mer'aşı-i Necefi, h. 1408.

Mufid, Muhammed b. Nu'man, el-İrşad, Tercüme-i Resul-i Mehellati, Tehran, İntişarat-i İlmiyye-i İslamiyye, tarihsiz.

İbn-i Esir, İzzeddin, el-Kamil fi tarih, Beyrut, Dar-u İhya'ut Turas el-Arabi, Tarihsiz.

Eskelani, İbn-i Hacer, el-İsabe fi temyiz'is Sahabe, Mısır, Metbe'at'us Saadet, h. 1328.

Kuleyni, Muhammed b. Yakub, Usul-i Kafi, Tehran, Dar'ul Kutub'il İslamiyye, h. 1362.

Zerkeli, Heyruddin el-A'lam, Beyrut, Dar'ul Melayin, h. 1338.

Tabersi, Fazl b. Hasan, A'lam'ul Vera, Tehran, el-Mektebet'ul İlmiyye el-İslamiyye, h. 1338.

Emin, Muhsin, A'yan'uş Şia, Beyrut, Dar'ut Taaruf Li'l Matbuat, h. 1403.

Saduk, Muhammed b. Ali, el-Amali, Mütercem, Kemer-i, Tahran, İslamiyye, H. 1404.

Mukrizi, Ahmed b. Ali, Emta'ul Esma, Kahire, 1941.

Belazuri, Ahmed b. Yahya, Ensab'ul Eşraf, tahkik, Behbudi, Beyrut, A'lam'ul Matbuat, H. 1394.

Meclisi, Muhammed Bakır, Bihar'ul Envar, Beyrut, Muesseset'ul Vefa, H. 1403.

İbn-i Kesir, Ebu'l Feda, el-Bidaye ve'n Nihaye, Beyrut, Dar'u İhya'ut Turas'il Arabi, H. 1408.

Zehebi, Muhammed Tarih-i İle'l İslam, Tahkik-i Tedmuri, dar'ul Kitabi'l Arabi, H. 1412.

Bağdadi, Ahmed b. Ali Tarih-i Bağdad, Mısır, Mektebet-i Hanci, H. 1349.

Ayeti, Muhammed İbrahim, Tarih-i Peygamberi İslam, Danişgah-i Tehran, H. Şemsi 1362.

Diyyarbekri, Tarih'il Hamis, Mısır, H. 1382.

Taberi, Muhammed b. Cerir, Tarih-i Taberi, (el-Umem ve'l Muluk) Beyrut, Dar'ul Kutub'ul İlmiyye, H. 1408.

Ya'kubi, Ahmed b. Ebi Ya'kub, Tarih-i Ya'kubi, Kum, Muessese-i Neşr-i Ferhengi Ehl-i Beyt, Ofset, Beyrut, tarihsiz.

İbn-i Cevzi, Abdurrahman, Tezkiret'ul Hevas, Beyrut, Muessese-i Ehl'il Beyt, H. 1401.

Kaşani, Feyz, Tefsir'us Safi, Meşhed, dar'ul Murteze-viyye, h. 1399.

Fırat, Tefsir-i Fırat, Necef, Haydariye, tarihsiz.

Kummi, Ali, Tefsir'ul Kumi, Tahkiki Cezairi, Kum, Muesseset-i Dar'ul Kitab.

Gustavlebun, Temeddün-i İslam ve Arab, Seyyid Haşim Tahran, İslamiyye H. Ş, 1358.

Mes'udi, Ali b. Huseyin, et-Tenbih ve'l Eşraf, Beyrut, Dar'us Sa'b, tarihsiz.

Mamekani, Abdullah, Tenkih'ul Mekal, Necef, Murtezeviyye, H. Ş. 1350.

İbn-i Hacer, Ahmed, Tehzib'ut Tehzib, Beyrut, Dar'ul Kutub'il ilmiyye, H. 1415.

İbn-i Hazm, Ali, Cemheret-u Ensab'il Arab, Beyrut, Dar'ul Kutub'il ilmiyye, H. 1403.

Ebu Naim, Ahmed, Hilyet'ul Evliya, Beyrut, Dar'ul Kitab'ul Arabi, H. 1407.

Kandehlevi, Hayat'us Sahabe, Beyrut, Dar-u İhya'ut Turasi'l Arabi, H. 1406.

Saduk Muhammed b. Ali, el-Hisal, Tercüme-i Fahri Zencani, Şiraz, İlmiyye-i İslamiyye tarihsiz.

Hüseyni, Ali Han, ed-Derecat'ur Refia fi Tabakat'ış Şia, Kum, Basireti, H. 1397.

Tusi, Muhammed, Rical-i Tusi, Necef, Haydariye, H. 1380.

Suheyli, Abdurrahman, er-Revzu'l Unuf, Kahire, tarihsiz.

Mehellati, Seyyid Haşim, Zendegani-i Hz. Muhammed (s.a.a) Tehran, İlmiyye-i İslamiyye, h. Ş. 1363.

Ayeti, Muhammed İbrahim, Sermaye-i Suhen, Nigariş-i Sebzevari, Tehran, Şirket-i kutub-i İran, h. Ş. 1339.

Kumi, Şeyh Abbas, Sefinet'ul Bihar, Tehran, Kitab Hane-i Senai, tarihsiz.

Halebi, Ali, es-Siret'ul Halibeyye, (İnsan'ul uyun) Beyrut, dar'u İhya'ut Turas'il Arabi, tarihsiz.

İbn-i Hişam, Abdulmelik es-Siret'un Nebeviyye, Beyrut, dar'u İhya'ut Turas'il Arabi, h. 1383.

İbn-i Ebi'l Hadid, Abdulhamid, Şerh-i Nehc'il Belağa, Tahkik, Muhammed Ebu'l Fazl İbrahim, Mısır, dar-u İhya'il Arabi, h. 1378.

Amuli, Cafer Murteza, es-Sehih min siret'un Nebiyy'il A'zam, Kum, H. 1400, yayınevi zikredilmemiş.

İbn-i Cevzi, Abdurrahman, es-Sıfat'us Safvet, Beyrut, Dar'ul Marife, h. 1406.

İbn-i Sa'd, Muhammed, et-Tabakat'ul Kubra, Beyrut, dar'us Sadır, h. 1380.

Saduk, Muhammed, İlel'uş Şerayi, Necef, el-Mektebet'ul Haydariyye, h. 1385.

Saduk, Muhammed, Uyun-u Ahbari'r Rıza, Meşhed, h. Ş. 1363, yayınevi zikredilmemiş.

İbn-i Seyyid, Muhammed, Uyun'ul Eser fi'l Meğazi ve's Şemail ve's Seyr, Tahkik, Muhyiddin Mustev, Medine, Dar'ut Turas, h. 1413.

Amedi, Seyfuddin, Ğayet'ul Meram, Tahkik Hasan Muhammed ve Abdullatif, Kahire, h. 1391.

Emini, Abdu'l Huseyin, el-Gadir, Beyrut, Dar'ul Kutub'il Arabi, 1387.

Belazuri, Ahmed, Futuh'ul Buldan, Te'lik, Rızvan Muhammed Beyrut, Dar'ul Kutub'il İlmiyye, h. 1398.

İbn-i Sebbağ, Ali, el-Fusus'ul Muhimme, Necef, el-Adl, tarihsiz.

Firuzabadî, Fezail'ul Hamse mine's Sihah'is Sitte, Tahran, Dar'ul Kutub'ul İslamiyye, h. 1392.

Tusterî, Muhammed Taki, Kamus'ur Rical, Tehran, Merkezi Neşr'il Kitab, h. 1309.

Kur'an-ı Kerim.

Genci, Muhammed Kifayet'ut Talip, Tahkiki Emini, Tehran, Dar-u İhya'it Turas li Ehl-i 'l Beyt, h. Ş. 1362.

Saduk, Muhammed, Kemaluddin ve't Temam'un Nimet, Kum, Saduk, h. 1405.

Mutteki, Hindi, Kenz'ul Ummal, Beyrut, er-Risale, h. 1405.

Tebersi, Fazl b. Hasan, Mecme'ul Beyan Kum, Mektebet'ul Meraşi, h. 1403.

Bağdadi, Muhammed el-Muhabbir, Beyrut, Dar'ul Afak, tarihsiz.

İbn-i Asakir, Muhammed, Muhteser-u Tarih-i Dimeşk, Beyrut, Dar'ul Fikr, h. 1404.

Mes'udi, Ali, Muruc'uz Zeheb, Kum, Dar'ul Hicret, h. 1404.

Hâkim Nişaburi, el-Mustedrek ale's Sahiheyn, Beyrut, Dar'ul Marifet, h. 1409.

İbn-i Hanbel, Ahmed, el-Musned, Beyrut, dar-u İhya'it Turasi'l Arabi, h. 1412.

Himvi Yakut, Mucem'ul Buldan, Beyrut, Dar-u Sadir, tarihsiz.

Tabersi, Hasan, Mekarim'ul Ahlak, Mir Bakiri'nin tercümesi, Ferahani, h. Ş. 1365.